

Na osnovu člana 26 stav 4 Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službeni list Crne Gore", br. 55/16, 74/16, 2/18, 66/19), člana 44 stav 1 tačka 24 Statuta Opštine Budva ("Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi", br. 2/19) i člana 11 Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "Vodovod i kanalizacija" Budva ("Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi", 33/13, 21/14 i 28/22), Odbor povjerenika Opštine Budva, na sjednici održanoj _____ 2022. godine, donijela je:

ZAKLJUČAK

1. Usvaja se Izvještaj o radu i Izvještaj o finansijskom poslovanju DOO "Vodovod i kanalizacija" Budva za 2021. godinu br. 01-2543/1 od 29.04.2022. godine.
2. Zaključak o usvajanju Izvještaja o radu i Izvještaja o finansijskom poslovanju DOO "Vodovod i kanalizacija Budva" Budva, objaviće se u " Službenom listu CG" – Opštinski propisi".

Broj: _____
Budva, _____ 2022. godine

**ODBOR POVJERENIKA OPŠTINE BUDVA,
Nebojša Jušković**

O b r a z l o ž e n j e

Pravni osnov za donošenje zaključka o usvajanju Izvještaja o radu i Izvještaja o finansijskom poslovanju DOO "Vodovod i kanalizacija" Budva sadržan je u članu 26 stav 4 Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službeni list Crne Gore", br. 55/16, 74/16, 2/18, 66/19), člana 44 Statuta Opštine Budva ("Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi",) i člana 11 Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću DOO "Vodovod i kanalizacija" Budva ("Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi", 33/13, 21/14 i 28/22).

Navedenim članovima propisano je da Skupština usvaja Izvještaje o radu vršilaca komunalnih djelatnosti, odnosno javnih službi čiji je osnivač, i godišnji finansijski izvještaj o poslovanju Društva.

Kako je Odbor direktora DOO "Vodovod i kanalizacija" Budva donio odluku broj 01-226/1 od 29.04.2022. godine o usvajanju Izvještaja o radu, predlaže se Odboru povjerenika da donese zaključak o usvajanju Izvještaja o radu DOO "Vodovod i kanalizacija" Budva za 2021. godinu

SEKRETARIJAT ZA INVESTICIJE

Popović V.

MARKO A.

580

ДРУШТВО СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ
"ВОДОВОДИ И КАНАЛИЗАЦИЈА"
Број: 01-2543/1
Будва, 29. 04. 2022 год.

ОПШТИНА БУДВА
СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ИНВЕСТИЦИЈЕ
n/r VD секретара Јока Поповића

ОПШТИНА БУДВА

Primljeno:	29-04-2022			
Org. jed.	Jed. klas. znak	Redni broj	Prilog	Vrijednost
		05-077/22-628/1		

Poštovani, prosleđujemo Vam na daljnju nadležnost

Izveštaj o poslovanju DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva za za period 01.01.-31.12.2021. godine br.01-2265/1 od 15.04.2022. godine

PRILOG:

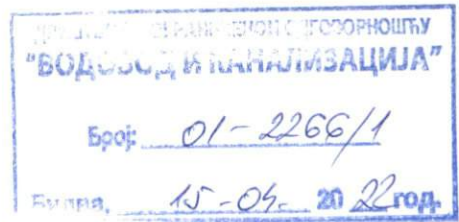
- Odluka Odbora direktora Društva o usvajanju Izveštaja o poslovanju DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva za za period 01.01.-31.12.2021. godine br.01-2266/1 od 15.04.2022. godine
- Izveštaj o poslovanju DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva za za period 01.01.-31.12.2021. godine br.01-2265/1 od 15.04.2022. godine

S poštovanjem,

DOO „VODOVOD“ BUDVA
VD IZVRŠNI DIREKTOR
Dokić Jasna

D. P.

Na osnovu člana 30 Statuta Društva „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Budva, , Odbor direktora Društva na III sjednici održanoj dana 15.04.2022 godine, donosi sledeću

ODLUKU

Usvaja se, Izveštaj o poslovanju DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva za period 01.01.2021. godine do 31.12.2021. godine.

Sastavni dio Odluke čini Izveštaj o poslovanju DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva za period 01.01.2021. godine do 31.12.2021. godine.

Izveštaj o poslovanju shodno odredbama člana 27 Statuta Društva, Društvo će dostaviti nadležnom organu osnivača na dalji postupak.

O sprovođenju ove Odluke traže se VD Izvršni direktor Društva.

Odluka stupa na snagu danom usvajanja.

ODBOR DIREKTORA
PREDSJEDNIK

Nikola Đurašković

D. T.

ДРУШТВО СА ОГРАНИЧЕНИМ ОДГОВОРНОШЋУ
"ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА"

Број: d-2265/1

Будва, 15.04. 2022 год.

IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU

D.O.O. VODOVOD I KANALIZACIJA BUDVA

ZA PERIOD 01.01.-31.12.2021.GODINE

P. P.

SADRŽAJ

Opšti podaci o preduzeću	3
Uvodna razmatranja	6
1. Izveštaj o zahvaćenju/nabavljenoj i fakturisanju količini vode.....	7
2. Izveštaj o radu Sektora prodaje.....	11
2.1. Služba za očitavanje i kontrolu – odjeljenje inkasanta.....	11
2.2. Služba obračuna i naplate – odjeljenje za fakturisanje i odjeljenje za naplatu	12
2.3. Služba obračuna i naplate – odjeljenje za reklamacije.....	15
2.4. Služba za očitavanje i kontrolu – odjeljenje za kontrolu mreže.....	16
3. Izveštaj o radu Tehničkog sektora	17
3.1. Odjeljenje održavanja vodovodne mreže (održavanje i izgradnja)	17
3.2. Odjeljenje održavanja kanalizacione mreže.....	18
3.3. Služba unutrašnje zaštite	19
3.4. Odjeljenje crpnih postrojenja i hidroforskih stanica.....	19
3.5. Odjeljenje kontrole i zamjene vodomjera.....	20
3.6. Odjeljenje baždarnice i servisa vodomjera.....	20
3.7. Odjeljenje mehaničke radionice i servisa.....	20
4. Izveštaj o radu Sektora za organizaciju, planiranje i razvoj.....	22
4.1. Služba za planiranje i projektovanje.....	22
4.2. Služba za detekciju gubitaka u vodovodnom sistemu i kontrolu kvaliteta	23
4.3. Služba za organizaciju, razvoj i informacione tehnologije (IT)	23
4.4. Izveštaj o prekograničnoj saradnji	24
4.5. Unapređenje sistema kvaliteta.....	25
4.6. Izveštaj tehnologa.....	26
5. Izveštaj o radu Sektora za pravne i opšte poslove.....	29
6. Izveštaj o radu Službe unutrašnje revizije	33
7. Izveštaj o radu Sektora za nabavku	34
7.1. Služba javnih nabavki	34
7.2. Nabavna služba	34
8. Izveštaj o radu Sektora za finansijske poslove.....	35
9. Izveštaj o poslovanju	38
9.1. Radna snaga.....	38
9.2. Analiza finansijskih iskaza	40
9.2.1. Analiza bilansa stanja.....	40
9.2.2. Analiza bilansa uspjeha.....	43
9.2.3. Analiza izvještaja o tokovima gotovine	48
9.2.4. Analiza iskaza o promjenama na kapitalu.....	49
9.3. Pokazatelji poslovanja.....	51
9.3.1. Pokazatelji likvidnosti.....	51
9.3.2. Pokazatelji zaduženosti.....	52
9.3.3. Pokazatelji aktivnosti.....	53
9.3.4. Ekonomski pokazatelji	54

9.3.5. Pokazatelji profitabilnosti	55
9.3.6. Finansijski pokazatelji	56
10. Zaštita životne sredine.....	58
11. Upravljanje rizicima.....	60
Zaključak	62

A. P.

Opšti podaci o preduzeću

Naziv:	<i>Društvo sa ograničenom odgovornošću „Vodovod i kanalizacija Budva“</i>	
Skraćeni naziv:	<i>Vodovod doo Budva</i>	
Sjedište:	<i>Trg Sunca 1 85310 Budva</i>	
Telefon:	<i>+382 (0) 33 403 304 – upravna zgrada +382 (0) 33 403 484 – tehnički sektor</i>	
Fax:	<i>+382 (0) 33 452 772</i>	
Web:	<i>www.vodovodbudva.me</i>	
e-mail:	<i>vodovod@t-com.me</i>	
Poreski identifikacioni broj:	<i>02005573</i>	
PDV broj:	<i>81/31-00528-9</i>	
Osnovna djelatnost Društva:	<i>36.00 – sakupljanje, prečišćavanje i distribucija vode 37.00 – uklanjanje otpadnih voda</i>	
Upisani kapital:	<i>1,00€</i>	
Osnivač:	<i>SO Budva</i>	
Izvršni direktor:	<i>Jasna Dokić</i>	
Odbor direktora: (na dan 31.12.2021.)	<i>Predsjednik:</i>	<i>Đorđije Pribilović</i>
	<i>Član:</i>	<i>Marija Vujović</i>
	<i>Član:</i>	<i>Tijana Stanković</i>
	<i>Član:</i>	<i>Milo Duletić</i>
Broj zaposlenih	<i>226 – prosječan broj zaposlenih u 2021.god.</i>	

Društvo ograničene odgovornosti „Vodovod i kanalizacija“ Budva, u daljem tekstu Društvo, osnovano je od strane lokalne samouprave kao jednočlano privredno društvo i obavlja infrastrukturnu djelatnost od opšteg interesa. Osnovna djelatnost Društva je sakupljanje, nabavka, prečišćavanje i distribucija vode, kao i odvajanje, distribucija i prečišćavanje otpadnih voda, pa samim tim Društvo obavlja poslove koje primarno služe za zadovoljavanje osnovnih potreba stanovništva Opštine Budva. Osim osnovnih djelatnosti Društvo se bavi i opravkom metalnih proizvoda; popravkom mašina i elektronske i optičke opreme; izgradnjom cjevovoda; postavljanjem vodovodnih i kanalizacionih sistema; arhitektonskom i inženjerskom djelatnosti.

Poslovanje Društva je zasnovano na primjeni zakonskih i podzakonskih propisa koji se odnose na upravljanje vodama, definišu rad Društva koje se bavi komunalnim djelatnostima, obezbjeđuju održivi razvoj i racionalno korišćenje resursa, kao i svih drugih propisa koje obezbjeđuju stabilnost poslovanja Društva.

Saglasno važećim propisima Društvom upravlja Odbor direktora imenovan od strane Osnivača, čiji je zadatak da omogući i obezbijedi razvoj Društva. Odbor direktora, uz saglasnost Osnivača, imenuje Izvršnog direktora, koji zastupa i predstavlja Društvo, organizuje i vodi poslovanje Društva, sprovodi poslovnu politiku Društva i izvršava Odluke Odbora direktora. Odbor direktora se sastoji od pet članova. Na dan 31.12.2021. godine članovi Odbora direktora su bili:

r.br. Ime i prezime

1.	Đordije Pribilović	Predsjednik
2.	Marija Vujović	Član
3.	Tijana Stanković	Član
4.	Milo Duletić	Član
5.	Ognjen Mušikić	Član

Na dan usvajanja Finansijskih iskaza za 2021. godinu članovi Odbora direktora su:

r.br. Ime i prezime

1.	Nikola Đurašković	Predsjednik
2.	Novak Vukčević	Član
3.	Milan Perović	Član
4.	Petar Dobrljanin	Član
5.	Aleksandar Božović	Član

Društvo svoje aktivnosti sprovodi posredstvom sledećih sektora i službi u skladu sa zakonskim i drugim propisima:

- Služba Izvršnog direktora
- Sektor za organizaciju, planiranje i razvoj obavlja poslove praćenja i unapređenja urbanističkog planiranja, sistema kvaliteta, planiranja, istraživanja i unapređenje projekata kratkoročnog i dugoročnog razvoja; kontrole i praćenja kvaliteta vode; unapređenje informacionih tehnologija i sve druge poslove iz ove oblasti.
- Sektor za tehničke poslove vrši poslove sakupljanja, prečišćavanja i distribucije pitke vode; upravljanja otpadnim vodama; kontrole, održavanja i izgradnje vodovodne i kanalizacione infrastrukture, tehničke ispravnosti mjernih instrumenata, kao i druge poslove iz ove oblasti.
- Sektor prodaje obavlja poslove fakturisanja usluga, naplate potraživanja, očitavanja vodomjera, korekcije stanja i potraživanja, kao i druge poslove iz ove oblasti.
- Sektor nabavke obavlja poslove na sprovođenju postupaka javnih nabavki, vršenju poslova nabavki i magacinskog poslovanja, kao i drugih poslova iz ove oblasti.
- Sektor za finansijske poslove obavlja sve poslove vezane za finansijsko poslovanje u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Zakonom o reviziji, Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), kao i druge poslove iz ove oblasti.
- Sektor za opšte i pravne poslove obavlja poslove zastupanja Društva pred sudom i drugim državnim organima i trećim licima; poslove zaštite na radu; prati zakonitost rada Društva; izrađuje normativne akte, ugovore i druge pravne akte; planove za obuku i usavršavanje zaposlenih, kao i druge poslove iz ove oblasti.
- Služba unutrašnje revizije vrši poslove organizovanja i obavljanja unutrašnje revizije, procjenu adekvatnosti sistema upravljanja i kontrole, kao i druge poslove iz ove oblasti.

Kako bi se poslovanje Društva podiglo na veći nivo, već neko vrijeme se radilo na dobijanju i verifikovanju sertifikata pojedinih međunarodno priznatih standarda poslovanja. Društvo posjeduje sertifikate sledećih standarda Integrisanog Sistema Menadžmenta - IMS:

- ISO 9001:2015 – sistem upravljanja kvalitetom – je standard koji zahtjeva da sistem upravljanja kvalitetom poslovanja Društva bude u skladu da međunarodno priznatim normama.

- ISO 14001:2015 – sistem menadžmenta životnom sredinom – je standard koji definiše zahtjeve za upravljanje zaštitom životne sredine.

- ISO 27001:2013 – sistem menadžmenta bezbjednosti informacija – koji se odnosi na zaštitu od mogućih piratskih upada putem interneta.

- HACCP sistem (nije standard) predstavlja sistem bezbjednosti hrane (vode) koji se zasniva na analizi i kontroli potencijalnih hemijskih, fizičkih i mikrobioloških opasnosti kojima može biti izložena voda za piće tokom proizvodnje, distribucije i korišćenje.

Osim standarda Društvo je izradilo i Plan integriteta, koji se svake godine nadograđuje, i predstavlja interni antikorupcijski dokument u kome je sadržan skup mjera za sprječavanje i otklanjanje mogućnosti za nastanak i razvoj različitih oblika koruptivnog i neetičkog ponašanja unutar Društva. Svrha Plana integriteta je da svi zaposleni u Društvu na kontrolisan način prihvataju i sprovode punu odgovornost za svoj integritet kako bi dodatno unaprijedili i ojačali mjere za efikasnije sprječavanje i suzbijanje korupcije i drugih nezakonitih i neetičkih pojava. Sprovedenjem Plana integriteta omogućava se nepristrasnost u radu, sprečava se umanjivanje ugleda zaposlenih, kao i umanjenje mogućnosti nastanka i razvoja korupcije, ali i drugih oblika nezakonitog ili neetičkog postupanja.

Uvodna razmatranja

Izveštaj o poslovanju privrednog društva sastoji se od:

- ✓ Izveštaja o radu sektora
- ✓ Analize finansijskih iskaza
- ✓ Izveštaja menadžmenta i
- ✓ Pokazatelja poslovanja.

Izveštaji o radu sektora privrednog društva sačinjeni su na osnovu izvještaja koje su dostavili sektori Društva.

Analiza finansijskih iskaza predstavlja ispitivanje i ocjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja privrednog društva u odnosu na prethodni period, izražena indeksom i u apsolutnom iznosu. Rezultati analize mogu poslužiti prilikom ocjenjivanja ugleda i uspješnosti menadžmenta i boniteta Društva i sačinjava se na osnovu finansijskih iskaza.

Sve investicione, finansijske i poslovne aktivnosti jedne kompanije stvaraju vrijednosti za vlasnike i povjerioce, a svoju novčano iskazanu vrijednost i materijalizaciju imaju kroz osnovne finansijske izvještaje: bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o tokovima gotovine, izvještaj o promjenama na kapitalu i napomene uz finansijske izvještaje, koji su i informaciona podloga za analizu poslovanja. Kako bi se ukazalo na određene aspekte finansijski izraženih aktivnosti privrednog društva pomenute izvještaje je neophodno posebno analizirati.

Zakonom o računovodstvu (Sl.list CG, br. 52/16) od 2017. godine stvorena je obaveza za srednja i velika pravna lica da sastavljaju Izveštaj menadžmenta, koji treba da sadrži kratak opis poslovnih aktivnosti i organizacione strukture društva, analizu finansijskog položaja, brigu o zaštiti životne sredine, upravljanju rizicima i planirani budući razvoj. Ovaj izvještaj takođe predstavlja podlogu za Izveštaj o poslovanju.

Izveštaj o poslovanju biće dostavljen Odboru direktora Društva na razmatranje izvještaja i predloga zaključka, te da isti proslijedi Skupštini Opštine na nadležno postupanje.

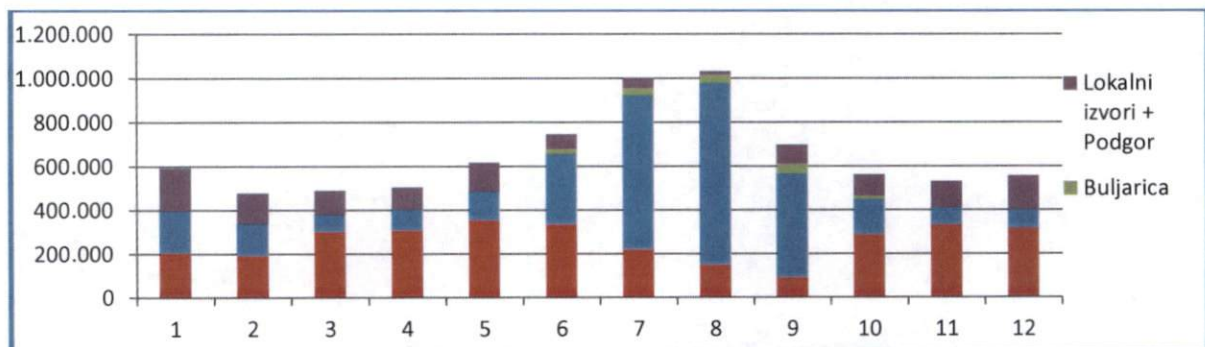
1. Izveštaj o zahvaćenoj/nabavljenoj i fakturiranoj količini vode

Analizom izvještaja Tehničkog sektora o nabavljenoj i zahvaćenoj vodi i izvještaja Sektora prodaje o fakturiranim količinama vode dolazi se do podataka o gubicima u vodovodnom sistemu Društva.

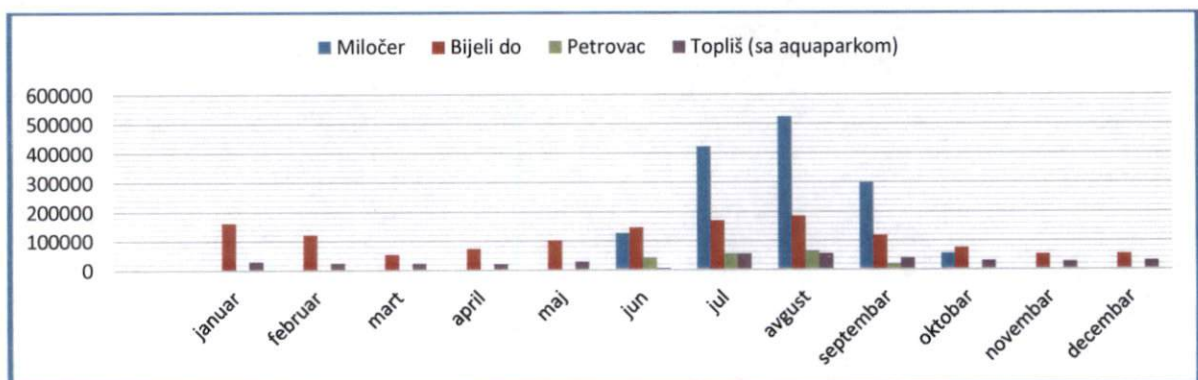
mjesec	SOPSTVENI IZVORI			REGIONALNI VODOVOD			UKUPNO			INDEX	
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2021/ 2019	2021/ 2020
januar	433.421	407.963	401.498	81.178	90.465	192.779	514.599	498.428	594.277	115	119
februar	395.914	394.743	333.527	74.041	75.650	146.363	469.955	470.393	479.890	102	102
mart	446.807	422.842	412.254	83.292	80.769	78.674	530.099	503.611	490.928	93	97
april	440.603	393.778	411.347	96.682	97.236	95.550	537.285	491.014	506.897	94	103
maj	459.046	429.091	487.657	135.932	133.418	131.082	594.978	562.509	618.739	104	110
jun	478.458	270.391	426.868	329.697	311.187	321.507	808.155	581.578	748.375	93	129
jul	264.827	417.803	302.062	731.556	301.417	703.163	996.383	719.220	1.005.225	101	139
avgust	195.724	278.320	203.719	851.471	468.978	829.371	1.047.195	747.298	1.033.090	99	138
septembar	237.063	244.367	226.042	531.015	430.485	474.083	768.078	674.852	700.125	91	104
oktobar	374.319	487.687	402.965	209.851	76.233	160.692	584.170	563.920	563.657	96	100
novembar	430.091	411.825	454.609	76.994	100.997	77.617	507.085	512.822	532.226	105	104
decembar	423.184	414.581	472.746	86.315	90.096	84.634	509.499	504.677	557.380	109	110
UKUPNO:	4.579.457	4.576.391	4.535.294	3.288.024	2.256.931	3.295.515	7.867.481	6.830.322	7.830.809	100	115

Tabela 1.: zahvaćena/nabavljena voda u 2021.g. sa uporednim podacima iz prethodnih godina

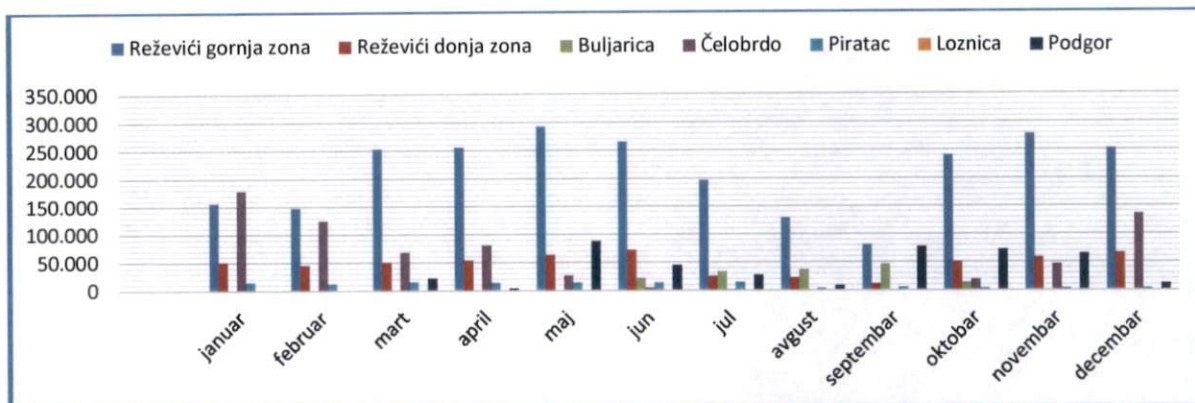
Plan je bio da se za 2021. godinu preuzme za 5% manje količina vode iz Regionalnog vodovoda u odnosu na 2019. godinu, ali zbog relativno dobre turističke sezone preuzete su količine kao i u 2019. godini. Ukupno iscrpljene količine iz naših vodoizvorišta u 2021. godini iznose 4.576.391m³ i otprilike su na istom nivou kao prethodnih godina.

Grafik 1.: količina zahvaćene i nabavljene vode po izvorištima

Grafik 2.: zahvaćena količina vode iz sopstvenih izvora

Grafik 3.: nabavljena voda od Regionalnog vodovoda, po odvojcima

Iz prethodnih grafika se može vidjeti da se najveća količina vode od Regionalnog vodovoda nabavlja tokom ljetnje sezone, kako ne bi došlo do prekida u vodosnabdijevanju na teritoriji cijele opštine. Tokom ljetnjih mjeseci nabavljeno je oko 70% od ukupne godišnje količine vode koja se nabavlja od Regionalnog vodovoda.

2021				index	
r.b.	Tip potrošača	obračunata voda m ³	obračunata kanalizacija m ³	voda	kanalizacija
1	fizička lica (vodomjeri)	2.131.483	1.847.635	129	129
2	fizička lica (paušal)	7.500	7.380	99	99
3	pravna lica (vodomjeri)	992.237	867.844	132	137
UKUPNO:		3.131.220	2.722.859	130	131
2020					
r.b.	Tip potrošača	obračunata voda m ³	obračunata kanalizacija m ³		
1	fizička lica (vodomjeri)	1.647.788	1.435.619		
2	fizička lica (paušal)	7.560	7.440		
3	pravna lica (vodomjeri)	753.501	635.093		
UKUPNO:		2.408.849	2.078.152		
2021					
r.b.	Tip potrošača	voda	kanalizacija		
1	fiksni dio (fizička i pravna lica)	216.668	206.402		

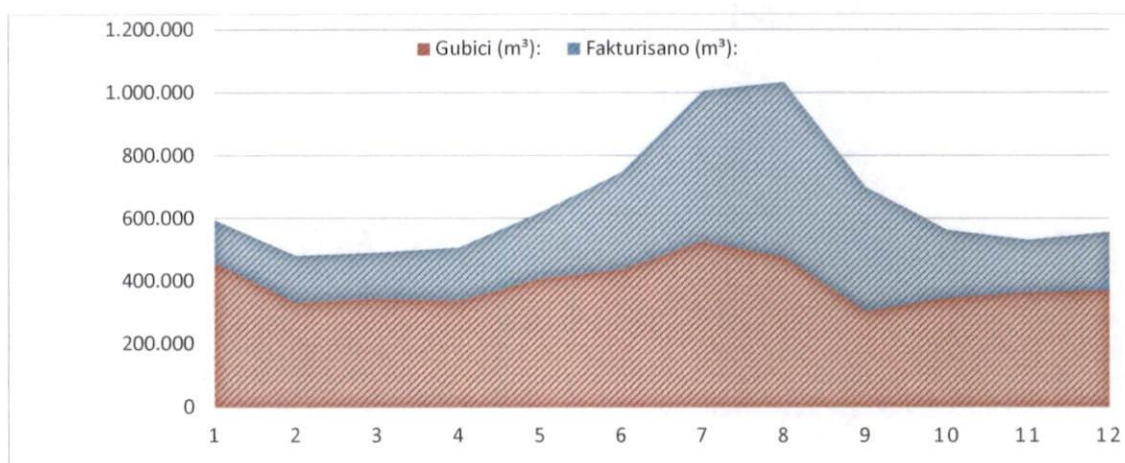
Tabela 2.: fakturisana količina vode, kanalizacije i fiksnog dijela

U ukupnom iznosu količina fakturisane vode i kanalizacije u odnosu na prethodni obračunski period je veća za oko 30%. Sagledavajući po kategorijama potrošača može se vidjeti da je količina fakturisane vode, odnosno kanalizacije, za domaćinstva (fizička lica) veća za 29%; dok je kod kategorije domaćinstva „paušal“ količina fakturisane vode, odnosno kanalizacije umanjena za 1% iz razloga što su pojedini potrošači iz ove kategorije ugradili mjerni instrument (vodomjer). Količina fakturisane vode, odnosno kanalizacije za privredu (pravna lica) povećana je za u prosjeku 35% u odnosu na prethodnu godinu. Očitavnost potrošnje najviše zavisi od potrošnje vode na terenu, prijema novih potrošača, ali i od kvaliteta očitavanja i ažurnosti sektora zaduženog za očitavanje iste.

Izvor vode:	januar	februar	mart	april	maj	jun	jul	avgust	septembar	oktobar	novembar	decembar	Ukupno po izvorištima:
Regionalni vodovod	192.779	146.363	78.674	95.550	131.082	321.507	703.163	829.371	474.083	160.692	77.617	84.634	3.295.515
Rezevići	207.098	194.533	304.959	310.718	357.530	338.516	222.898	153.071	94.877	291.351	337.015	319.182	3.131.748
Buljarica	0	0	0	0	0	0	22.160	33.404	46.000	13.805	0	0	152.095
Lokalni izvori + Podgor	194.400	138.994	107.295	100.629	130.127	66.192	45.760	13.922	85.165	97.809	117.594	153.564	1.251.451
Sve ukupno (m ³):	594.277	479.890	490.928	506.897	618.739	748.375	1.005.225	1.033.090	700.125	563.657	532.226	557.380	7.830.809
Fakturisano (m ³):	136.001	149.709	147.492	171.168	210.470	311.016	478.332	555.885	396.748	217.706	168.936	187.764	3.131.227
Gubici (m ³):	458.276	330.181	343.436	335.729	408.269	437.359	526.893	477.205	303.377	345.951	363.290	369.616	4.699.582
Gubici (%):	77,11	68,80	69,96	66,23	65,98	58,44	52,42	46,19	43,33	61,38	68,26	66,31	60,01
nabavljena i iscrpljena voda (l/s):	222	198	183	196	231	289	375	386	270	210	205	208	248
Fakturisano (l/s):	51	62	55	66	79	120	179	208	153	81	65	70	99
Gubici (l/s):	171	136	128	130	152	169	197	178	117	129	140	138	149

Tabela 3.: količina iscrpljene/nabavljene i fakturisane količine vode sa gubicima

Grafik 4.: količina iscrpljene/nabavljene i fakturisane količine vode sa gubicima

U 2021. godine zahvaćeno je i nabavljeno ukupno 7.830.809 m³, od toga je fakturisano 3.131.227m³. Stavljajući u odnos nabavljenu količinu vode sa fakturisanom dolazi se do procentualnog iznosa ukupnih gubitaka koji za 2021. godinu iznose 60,01%.

Grafik 5.: Gubici tokom poslednjih šest godina

Može se uočiti da su gubici mnogo manji tokom ljetnjih mjeseci kada je veća potrošnja vode, dok su u zimskom periodu veoma visoki (grafik 4.). Osnovni razlozi gubitaka su dotrajalost mreže pa uvijek postoji visok rizik od pucanja cijevi, izgradnja velikog broja stambeno-poslovnih objekata koji još uvijek nisu primljeni kao potrošači, pucanje cijevi nakon centralnog vodomjera koje se ne može odmah utvrditi, zatim bespravni priključci na mreži nakon isključenja potrošača zbog neplaćanja duga (sankcionisanje kaznama), i slično.

Kvarovi u vodovodnim sistemima mogu biti prouzrokovani ljudskim djelovanjem (instalacije izrađene od materijala lošijeg kvaliteta, nepropisno postavljene instalacije, visok pritisak u sistemu i slično) ili prirodnim katastrofama (slijeganje tla, klizišta, korozija, nemirno more i slično). Obzirom da kvarovi mogu biti vidljivi i nevidljivi, jasno je da detekcija kvara zavisi od dobre opreme i kvaliteta rada zaposlenih koji upravljaju istom. Praćenjem pritiska u mreži može se procijeniti na kom dijelu mreže je došlo do kvara – nagli pad pritiska u nekoj zoni je direktni pokazatelj povećanog protoka, te je to glavni alarm za kvar na tom dijelu mreže. Jedan od načina za smanjenje gubitaka na mreži je i zoniranje mreže – određivanje pojedinih zona na mreži u cilju lakšeg praćenja protoka. WEB-aplikacija za očitavanje mjerača protoka omogućava makrolociranje kvara i samim tim daje alarm da se u nekoj od zona pojavljuju gubici mreži. Adekvatnim radom na detekciji kvarova, ponovnim aktiviranjem WEB-aplikacije za očitavanje mjerača protoka i redovnim unosom podataka u GIS i SCADA sisteme, utiče se na smanjenje kvarova, bržoj sanaciji mreže, boljim upoznavanjem mreže, što će svakako uticati na efikasnost smanjenja gubitaka. Kako bi se gubici na mreži smanjili neophodna su veća ulaganja u vodovodnu mrežu. Međutim, investicije na vodovodnoj mreži su u nadležnosti Sekretarijata za investicije Opštine Budva, pa samim tim ova investiranja zavise od mogućnosti opštine da izdvoji određena sredstva iz budžeta.

2. Izveštaj o radu Sektora prodaje

U Sektoru prodaje obavljaju se poslovi fakturisanja usluga Društva, očitavanje vodomjera, korekcije stanja i potraživanja, naplata i prinudna naplata potraživanja. Sektor je sastavljen iz više odjeljenja, koja su grupisana u službe:

- Služba za očitavanje i kontrolu
  - ✓ odjeljenje inkasanata
  - ✓ odjeljenje za kontrolu mreže
- Služba obračuna i naplate
  - ✓ odjeljenje za fakturisanje
  - ✓ odjeljenje za naplatu
  - ✓ odjeljenje za reklamacije.

2.1. Služba za očitavanje i kontrolu – odjeljenje inkasanata

Najmanje jednom mjesečno odjeljenje inkasanata vrši očitavanje vodomjera po utvrđenom planu očitavanja. Tokom 2021. godine registrovana je sledeća potrošnja:

mjesec	FIZIČKA LICA (voda+paušal)			PRAVNA LICA			UKUPNO		
	m3/2020	m3/2021	%	m3/2020	m3/2021	%	m3/2020	m3/2021	%
januar	121.448	107.185	88	52.177	28.816	55	173.625	136.001	78
februar	105.270	99.962	95	48.104	49.747	103	153.374	149.709	98
mart	92.063	117.180	127	41.994	30.312	72	134.057	147.492	110
april	131.487	134.285	102	33.603	36.848	110	165.090	171.133	104
maj	138.434	149.849	108	48.815	60.621	124	187.249	210.470	112
jun	117.285	202.547	173	69.993	108.469	155	187.278	311.016	166
jul	168.948	302.070	179	176.139	176.290	100	345.087	478.360	139
avgust	165.316	374.575	227	122.444	181.310	148	287.760	555.885	193
septembar	226.441	256.996	113	116.034	139.752	120	342.475	396.748	116
oktobar	165.916	146.460	88	44.863	71.246	159	210.779	217.706	103
novembar	110.895	121.993	110	39.031	46.943	120	149.926	168.936	113
decembar	111.845	125.881	113	29.008	61.883	213	140.853	187.764	133
UKUPNO	1.655.348	2.138.983	129	822.205	992.237	121	2.477.553	3.131.220	126

Tabela 4.: očitana i fakturisana količina voda u m³

U julu je došlo do programske greške u prenosu očitavanja količine fakturisane vode preko vodomjera na daljinsko očitavanje, pa su u avgustu odrađene količinske korekcije. Kako se ta potrošnja odnosila na jul, to je i u prethodnoj tabeli korigovana očitana i fakturisana količina vode. I pored toga, količina očitane i fakturisane vode kod fizičkih lica uvećana je za 29%, a kod pravnih lica za 21%. U odnosu na 2020. godinu zabilježen je rast registrovane potrošnje od 26%.

Kako u 2020. godini cijene usluga regulisanih komunalnih djelatnosti nisu dobile saglasnost od Regulatorne agencije zbog administrativnih prepreka, to su iste tokom aprila i maja 2021. godine dobile sve potrebne saglasnosti, pa je njihova primjena počela od 01.06.2021. godine. Novim cjenovnikom, koji je odrađen u skladu sa Metodologijom koju je

propisala Regulatorna agencija, predviđene su fiksne i varijabilne cijene, tako da se od pomenutog datuma obračunava i fiksni dio cijena regulisanih komunalnih djelatnosti.

mjesec	FIZIČKA LICA (voda+paušal)	PRAVNA LICA	UKUPNO FIKSNI DIO
jun	28.073	2.377	30.450
jul	28.091	2.443	30.534
avgust	28.609	2.471	31.080
septembar	28.620	2.473	31.093
oktobar	28.631	2.474	31.105
novembar	28.656	2.478	31.134
decembar	28.752	2.520	31.272
UKUPNO	199.432	17.236	216.668

Tabela 5.: Fiksni dio – broj korisnika

2.2. Služba obračuna i naplate – odjeljenje za fakturisanje i odjeljenje za naplatu

Osnovni zadaci službe obračuna i naplate su kontrola tačnosti očitavanja stanja vodomjera na terenu, blagovremeno fakturisanje istih, pravljenje faktura po nalogu tehničke službe, kao i naplata ispostavljenih faktura.

Tokom 2021. godine odrađene su 1.274 promjene vlasništva, odnosno promjena imena ili naziva korisnika.

U svom izvještaju o radu Sektor prodaje dostavio je podatke o fakturisanjoj vodi za sve kategorije potrošača.

Napomena: Razlika između izvještaja sektora prodaje i prihoda od prodaje vode iz bilansa uspjeha je u korekcijama, jer programski nije omogućeno da izvještaji službe prodaje obuhvataju i korekcije. Služba plana i analize upoređuje izvještaje i bruto bilans i na taj način dolazi do podataka.

Obračunom registrovane potrošnje došlo se do sledećih podataka:

mjesec	FIZIČKA LICA (voda + paušal)		%	PRAVNA LICA		%	UKUPNO		%
	2020	2021		2020	2021		2020	2021	
januar	164.730,77	133.709,16	81	146.914,12	73.108,16	50	311.644,89	206.817,32	66
februar	146.813,58	125.617,37	86	134.247,42	129.055,77	96	281.061,00	254.673,14	91
mart	127.286,98	145.615,52	114	116.539,36	75.672,07	65	243.826,34	221.287,59	91
april	176.796,22	164.040,24	93	90.746,92	92.723,94	102	267.543,14	256.764,18	96
maj	190.268,10	181.567,17	95	132.770,90	152.673,67	115	323.039,00	334.240,84	103
jun	161.060,53	287.876,90	179	184.948,68	291.810,92	158	346.009,21	579.687,82	168
jul	230.160,94	427.218,10	186	281.912,34	474.121,08	168	512.073,28	901.339,18	176
avgust	222.624,05	533.478,50	240	322.693,84	490.635,43	152	545.317,89	1.024.113,93	188
septembar	313.200,93	363.358,62	116	314.656,70	376.781,05	120	627.857,63	740.139,67	118
oktobar	226.118,87	208.757,34	92	125.293,40	192.317,19	153	351.412,27	401.074,53	114
novembar	152.255,83	174.097,01	114	108.193,48	127.269,37	118	260.449,31	301.366,38	116
decembar	154.802,82	179.974,04	116	81.097,18	166.789,22	206	235.900,00	346.763,26	147
UKUPNO	2.266.119,62	2.925.309,97	129	2.040.014,34	2.642.957,87	130	4.306.133,96	5.568.267,84	129

Tabela 6.: fakturisana potrošnja vode i prihvatanja i odvođenja otpadnih voda u € bez PDV-a

mjesec	2020			2021		
	fizička lica	pravna lica	ukupno	fizička lica	pravna lica	ukupno
januar			0,00			0,00
februar			0,00			0,00
mart	14.187,72	49,00	14.236,72			0,00
april	18.251,80	28.674,80	46.926,60			0,00
maj	23.190,40		23.190,40		4.477,60	4.477,60
jun			0,00			0,00
jul	667,38		667,38		4.649,63	4.649,63
avgust	202,76		202,76		306,89	306,89
septembar	7.433,30		7.433,30		8.447,48	8.447,48
oktobar			0,00			0,00
novembar			0,00	86,99		86,99
decembar	566,44		566,44			0,00
UKUPNO	64.499,80	28.723,80	93.223,60	86,99	17.881,60	17.968,59

Tabela 7.: Potrošnja vode koja nije prošla preko mjernog instrumenta u € bez PDV-a

mjesec	FIZIČKA LICA (voda+paušal)	PRAVNA LICA	UKUPNO FIKSNI DIO
jun	34.434,33	2.922,48	37.356,81
jul	34.456,42	3.004,85	37.461,27
avgust	34.478,32	2.945,14	37.423,46
septembar	34.487,64	2.947,97	37.435,61
oktobar	34.499,77	2.949,52	37.449,29
novembar	34.528,70	2.954,09	37.482,79
decembar	34.646,80	3.005,04	37.651,84
UKUPNO	241.531,98	20.729,09	262.261,07

Tabela 8.: Fiksni dio u € bez PDV-a

Kao što je pokazala i analiza očitivosti u m³, i analiza novčanog iznosa količine očitivosti upućuje na to da je fakturisanje u ukupnom iznosu uvećana za 29% u odnosu na prethodni obračunski period, zbog povećane potrošnje tokom ljetnje turističke sezone. Potrošnja vode koja nije prošla preko mjernog instrumenta (zbog kvara ili iz nekog drugog razloga), obračunata je preko naloga za fakturisanje i umanjena za čak preko 80% u odnosu na prošlu godinu. Fiksni dio je obračunat na osnovu broja korisnika usluga.

Kako je prvih pet mjeseci na snazi bila privremena cijena u skladu sa stavom 2 člana 56a Zakona o komunalnim djelatnostima, to je u skladu sa stavom 4 člana 56a istog zakona Osnivaču fakturisan gubitak poslovanja usled primjene privremene cijene kao nepokriveni troškovi poslovanja u iznosu od 337.029,77€, koje je Osnivač i prihvatio potpisivanje Izvoda otvorenih stavki na dan 31.12.2021.godine.

Naplata potraživanja podrazumjeva naplatu potraživanja po osnovu utroška vode, prihvatanja i odvođenja otpadnih voda, fiksnog dijela cijene, kamate, PDV-a i faktura napravljenih na osnovu naloga za fakturisanje, po raznom osnovu, koje izdaje Služba za planiranje i projektovanje. Osim toga naplata potraživanja se ne odnosi samo na tekuću godinu (2021.), već i na naplatu potraživanja iz prethodnih obračunskih perioda. U 2021. godini napravljeno je 466 protokola o izmirenju duga na rate, kojim je obuhvaćen iznos od 785.260,48€. Zbog nepoštovanja dinamike otplate duga raskinuto je 98 ugovora, dok je do kraja 2021. godine 35 potrošača izmirilo svoja zaostala dugovanja na ovaj način. Preostali ugovori su i dalje aktivni, pa se dio naplate duga po osnovu istih očekuje tokom 2022. godine.

D.F.

KUPCI	2019	2020	2021	index 2021/ 2019	index 2021/ 2020
fizička lica	3.214.768,37	2.179.727,73	3.320.260,19	103	152
pravna lica	4.183.104,12	2.294.851,27	3.081.223,81	74	134
tehničke fakture	270.870,44	341.802,44	230.050,57	85	67
UKUPNO:	7.668.742,93	4.816.381,44	6.631.534,57	86	138

Tabela 9.: Naplata potraživanja

Iz prethodne tabele može se vidjeti da su potraživanja u ukupnom iznosu za 38% više naplaćena nego u 2020. godini, a 14% manje nego u 2019. godini. Naplata potraživanja od fizičkih lica u odnosu na 2020. godinu uvećana je preko 30%, dok je naplata od pravnih lica uvećana za oko 50%. Naplata tehničkih faktura je umanjena u prosjeku za oko 75% u odnosu na prethodne obračunske periode.

FIZIČKA LICA					PRAVNA LICA				
FAKTURISANO		NAPLAĆENO		% naplate	FAKTURISANO		NAPLAĆENO		% naplate
mjesec (faktur.)	ukupno fakturisano	mjesec (naplata)	ukupno naplaćeno		mjesec (faktur.)	ukupno fakturisano	mjesec (naplata)	ukupno naplaćeno	
januar	164.936,74	februar	137.981,84	84	januar	93.812,54	februar	377.477,97	402
februar	154.403,24	mart	148.962,87	96	februar	150.494,11	mart	68.840,33	46
mart	178.000,86	april	167.371,71	94	mart	94.842,23	april	74.699,19	79
april	196.836,68	maj	175.272,55	89	april	112.568,51	maj	158.006,85	140
maj	216.436,40	jun	246.099,33	114	maj	176.763,23	jun	202.682,87	115
jun	365.466,13	jul	385.923,99	106	jun	328.150,62	jul	321.596,11	98
jul	513.777,90	avgust	487.140,41	95	jul	523.609,58	avgust	427.282,44	82
avgust	627.005,41	septembar	573.920,90	92	avgust	538.149,26	septembar	565.460,58	105
septembar	444.630,15	oktobar	366.641,10	82	septembar	417.413,05	oktobar	366.376,75	88
oktobar	279.513,27	novembar	273.031,69	98	oktobar	219.002,83	novembar	227.296,39	104
novembar	242.097,06	decembar	249.545,79	103	novembar	149.143,71	decembar	297.441,81	199
decembar	248.101,53	januar	136.817,51	55	decembar	192.025,90	januar	138.628,13	72
UKUPNO	3.631.205,37	UKUPNO	3.211.892,18	88	UKUPNO	2.995.975,57	UKUPNO	3.087.161,29	103
TEHNIČKE FAKTURE					UKUPNO				
FAKTURISANO		NAPLAĆENO		% naplate	FAKTURISANO		NAPLAĆENO		% naplate
mjesec (faktur.)	ukupno fakturisano	mjesec (naplata)	ukupno naplaćeno		mjesec (faktur.)	ukupno fakturisano	mjesec (naplata)	ukupno naplaćeno	
januar	24,20	februar	6.074,78	###	januar	258.773,48	februar	521.534,59	202
februar	0,00	mart	9.667,51	###	februar	304.897,35	mart	227.470,71	75
mart	9.281,91	april	23.620,24	254	mart	282.125,00	april	265.691,14	94
april	26.358,88	maj	47.008,12	178	april	335.764,07	maj	380.287,52	113
maj	36.508,77	jun	30.778,25	84	maj	429.708,40	jun	479.560,45	112
jun	34.003,42	jul	31.690,42	93	jun	727.620,17	jul	739.210,52	102
jul	41.394,79	avgust	3.567,15	9	jul	1.078.782,27	avgust	917.990,00	85
avgust	10.229,53	septembar	20.093,29	196	avgust	1.175.384,20	septembar	1.159.474,77	99
septembar	10.478,00	oktobar	14.021,02	134	septembar	872.521,20	oktobar	747.038,87	86
oktobar	923,23	novembar	7.862,24	852	oktobar	499.439,33	novembar	508.190,32	102
novembar	12.178,18	decembar	35.223,27	289	novembar	403.418,95	decembar	582.210,87	144
decembar	373.641,43	januar	1.622,53	0	decembar	813.768,86	januar	277.068,17	34
UKUPNO	181.380,91	UKUPNO	229.606,29	127	UKUPNO	6.368.434,42	UKUPNO	6.528.659,76	103

Tabela 10.: procenat naplate u odnosu na fakturisano

Iako je procenat naplate u ukupnom iznosu uvećan za 3% i dalje nije na zadovoljavajućem nivou, jer postoje potraživanja iz prethodnih obračunskih perioda koja još

uvijek nisu naplaćena. Naplaćena potraživanja po osnovu tehničkih faktura iznose 127%, sa naznakom da je u okviru istih naplaćen i dio potraživanja iz prethodnog perioda.

Najveći problem predstavljaju nenaplaćena potraživanja iz ranijeg perioda, kojih je najviše od SO Budve i pravnih lica čiji je osnivač lokalna samouprava. Na dan 31.12.2021. godine dugovanja SO Budva i njenih korisnika budžeta prema Društvu ukupno iznose 1.987.083,50€, od čega SO Budva duguje iznos od 1.059.142,89€, dok dugovanja korisnika budžeta SO Budva iznose 927.940,61€. Tokom 2021. godine SO Budva je djelimično izmirila dugovanja iz prethodnih obračunskih perioda, uz plaćanje pojedinih redovnih računa. Putem asignacije, koja se odnosila na dugovanja Službe zaštite i spašavanja, Sekretarijata za investicije i Sekretarijata za komunalno-stambene poslove, naplaćen je iznos od 329.788,86€. Pojedini korisnici budžeta SO Budva potpisali su Ugovor o priznavanju duga i redovno izmiruju obaveze po osnovu istog uz izmirivanje redovnih računa. Potraživanja koja se odnose na MZ Petrovac regulisana su na način da se sa istom kao zakupodavcem zaključio Ugovor o zakupu poslovnog prostora, pa se u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima plaćanja vrše putem kompenzacije. Postoje izvršenja koja su predata Javnom izvršitelju: Budva Holding (po osnovu pozajmice) IV-3345/2014 na iznos od 20.000,00€ i Spomen dom Reževići IV-2855/2014 na iznos od 6.377,12€. Po pomenutim izvršenjima naplata još uvijek nije započeta. Evidentno je da bi naplata ovih potraživanja znatno umanjila ukupna potraživanja iz prethodnih godina i omogućila Društvu efikasniju naplatu.

2.3. Služba obračuna i naplate – odjeljenje za reklamacije

Knjižna zaduženja ili odobrenja (finansijske korekcije), kao i količinske korekcije prave se po raznom osnovu: reklamacije potrošača, izvještaja Pravnog sektora i sudskih presuda i rješenja, izvještaja sa terena od strane inkasanta, tehničke službe, službe monitoringa i drugih službi, zatim usled stečaja privrednih društava, duplih obračuna, pogrešnih uplata, odluke Odbora direktora Društva i slično.

Tokom 2021. godine odjeljenje za reklamacije dobilo je 1.060 zahtjeva za reklamaciju, od kojih je 107 zahtjeva bilo neosnovano, 172 predmeta još uvijek nisu riješena, dok su ostali riješeni u skladu sa propisima Društva i Zakonima države. Prema izvještaju odjeljenja za reklamacije od ukupnog broja korekcija zbog prečitanog stanja na mjerilu urađena je 871 količinska korekcija za fizička lica, kao i 78 količinskih korekcija za pravna lica.

Kako postoje razlike između izvještaja fakturisane vode bez PDV-a, sa jedne strane, i prihoda od prodaje usluga i prihoda od kamate po potraživanjima iz bilansa uspjeha, sa druge strane, obrađene su samo one finansijske i količinske korekcije koje su imale uticaj na glavnu knjigu, odnosno na računovodstveni bilans. Korekcije koje se odnose na korekcije stanja na vodomjeru i korekcije potraživanja od strane svih tipova potrošača, vršene su nakon procjene od strane službi koje su zadužene za provjeru tačnosti podataka koji je potrošač naveo u Zahtjevu za reklamaciju. Zahtjevi koji su bili neosnovani odbijeni su uz propratno objašnjenje potrošaču. Po osnovu neodbijenih Zahtjeva za reklamaciju tokom 2021. godine ukupno je korigovano 39.873,47€ za fizička, odnosno 3.975,14€ na ime utroška vode i prihvata i

odvođenja otpadnih voda, zatim je korigovan obračun kamate za iznos 608,49€, kao i 79,26€ na ime faktura koje su urađene po nalogu tehničke službe. Već je prethodno rečeno da je u julu došlo do greške u prenosu stanja očitane potrošnje sa vodomjera na daljinsko očitavanje. S tim u vezi tokom avgusta su odrađene količinske korekcije u iznosu od 219.376,65€ za fizička lica i 46.657,70€ za pravna lica.

2.4. Služba za očitavanje i kontrolu – odjeljenje za kontrolu mreže

Tokom 2021. godine odjeljenje za kontrolu mreže na terenu je pronašlo 90 nelegalnih vodomjera. Na terenu su se redovno kontrolisani potrošači koji su, zbog duga, isključeni sa mreže, kako bi se smanjila mogućnost njihovog bespravnog priključenja. Na osnovu 458 zahtjeva koji su potrošači podnijeli odjeljenju reklamacija, odjeljenje za kontrolu mreže obilazilo je teren kako bi provjerilo opravdanost zaprimljenih zahtjeva, kontrolisan je rad inkasanata i tokom ljetnjih mjeseci pojačana je kontrola plaža i privremenih objekata, kako bi se isključila mogućnost bespravnog priključenja. Tokom obilaska terena i kontrole potrošačkih mjesta napravljeno je više destina zapisnika o neslaganju serijskog broja vodomjera na terenu i serijskog broja vodomjera koji se nalazi u bazi podataka. Zapisnici su predati odjeljenju reklamacija na dalju obradu. Službenici ovog odjeljenja u kontinuitetu su kontrolisali potrošače koji su isključeni sa vodovodne mreže zbog naizmireni obaveza, radi provjee eventualnog nelegalnog priključenja na mrežu. Svakodnevno su kontrolisana i gradilišta, kako bi se utvrdilo da li koriste građevinske priključke i da li su registrovani kao korisnici usluga Društva.

3. Izveštaj o radu Tehničkog sektora

Tehnički sektor se bavi kontrolom i održavanjem vodovodne i kanalizacione mreže sa pratećim objektima, njenom rekonstrukcijom, poboljšanjem i unapređenjem.

U sklopu ovog sektora posluje više radnih jedinica: odjeljenje održavanja vodovodne mreže, odjeljenje održavanja kanalizacione mreže, služba unutrašnje zaštite, odjeljenje crpnih postrojenja, odjeljenje hidroforskih stanica, odjeljenje kontrole i zamjene vodomjera, odjeljenje baždarnice i servisa vodomjera i odjeljenje mehaničke radionice i servisa.

3.1. Odjeljenje održavanja vodovodne mreže (održavanje i izgradnja)

Odjeljenje održavanja vodovodne mreže većim svojim dijelom nalazi se u Budvi, dok se manji broj zaposlenih nalazi u poslovnim prostorijama u Petrovcu.

Pored svakodnevnih intervencija na otklanjanju kvarova na primarnoj (41) i sekundarnoj (361) vodovodnoj mreži na teritoriji opštine Budva, ova služba radi po nalogima Službe za planiranje i projektovanje na izdavanju priključaka, prespajanju, povećanju profila, razdvajanju, izmiještanju vodomjera, izmještanju vodovodne mreže i slično, pa je tokom 2021. godine odrađeno: 38 priključaka na vodovodnu mrežu; 4 radna zadatka na ime demontaže i montaže vodomjera; 5 povećanja profila vodovodnog priključka i priključenja objekata; 44 montaže vodomjera i registracija; 28 isključenja sa vodovodne mreže; 9 radnih zadataka za demontažu vodomjera; 8 radnih zadataka za razdvajanje vodomjera na postojećem priključku i po jedan radni zadatak za izmještanje i kontrolu vodomjera i izmještanje cjevovoda. Popisano je i montirano 1.084 vodomjera u objektima koji su novopriključeni na vodovodnu/kanalizacionu mrežu. Na cjevovodima raznih profila otklonjen i saniran 41 kvar, nakon čega je građevinska ekipa odradila betonaže gdje je to bilo potrebno.

Pored navedenih radova odrađeno je sledeće:

- Na više lokacija su zamjenjene i/ili izmještene havarisane i dotrajale cijevi i prespojene na vodovodnu infrastrukturu;
- Postavljen veći broj hidranata na teritoriji opštine Budva sa pratećom vodovodnom instalacijom;
- Zamjenjeni umanjivači pritiska i ventili na mjestima gdje je to bilo potrebno;
- Dati priključci novim potrošačima i prespojeni na vodovodnu i kanalizacionu mrežu;
- Ukinuti i čepirani vodovodni i kanalizacioni cjevovodi na mjestima gdje je to bilo potrebno;
- Ugrađen je vodomjer kod Pizane za potrebe DOO Komunalno Budva, kao i kontrolni vodomjer za manastir Podlastva.

U cilju boljeg funkcionisanja vodovodnog i kanalizacionog sistema Društva tokom 2021. godine određene su rekonstrukcije i manje investicije (po nalogu Osnivača) na infrastrukturi:

- Izvođenje radova za potrebe radne jedinice Zelenilo DOO Komunalno Budva;
- Izvođenje radova na kanalizacionoj infrastrukturi kod hotela „Avala“;

- Rekonstrukcija vodovodne infrastrukture u Mainskoj ulici u dužini cca 200m', duž cijele saobraćajnice, sa svim pratećim priključcima, prespajanjima proprečnih ulica i postojećih potrošača na novi cjevovod. Radovi su odrađeni u sklopu rekonstrukcije cijele ulice;
- Prespajanje novoizgrađene vodovodne i kanalizacione infrastrukture kod hotela „Naftagas“;
- Odrađen je produžetak cjevovoda Ø100 u potoku u naselju Podličak, kao i prepravka cjevovoda na izvorištu Piratac u selu Marković.

Dio ovog odjeljenja koji se nalazi u Petrovcu pomaže ažurnijem i efikasnijem otklanjanju kvarova na vodovodnoj i kanalizacionoj mreži, poboljšanju vodosnabdijevanja, smanjenju gubitaka, pogotovo tokom trajanja turističke sezone. Ovaj ogranak je tokom 2021. godine odradio 9 priključenja na vodovodnu i kanalizacionu mrežu, zatim 361 zamjena vodomjera, kao i 28 isključenja i 23 ponovna priključenja na vodovodnu mrežu. Osim toga trase su redovno održavane i kontrolisane i izvršeno je 198 sanacija kvarova na vodovodnim i kanalizacionim cijevima raznih profila, odrađene su i betonaže nakon saniranih kvarova.

Trend aktivnog rada na unapređenju kompletnog vodovodnog sistema treba nastaviti kako bi se omogućilo nesmetano i kvalitetno distribuiranje pijaće vode s ciljem smanjenja gubitaka i zadovoljstva potrošača.

3.2. Odjeljenje održavanja kanalizacione mreže

Osnovni zadatak ovog odjeljenja je održavanje kanalizacione mreže i osam kanalizacionih crpnih postrojenja na teritoriji opštine Budva. Osim toga ovo odjeljenje pruža usluge trećim licima u vidu crpljenja septičkih jama i kolektora, crpljenja separatora masti, rada pumpe visokog pritiska kako bi se otklonila začepjenja na kanalizacionim cijevima i slično.

Tokom 2021. godine odrađeno je sledeće:

- Otklonjena su 394 začepjenja na kanalizacionoj mreži Ø100-Ø500,
- Zamjenjeno je 8 pumpi u crpnim kanalizacionim postrojenjima usled kvarova na istim i otklonjeno je 86 začepjenja na pumpama od Starog grada do Petrovca,
- Sanirano je 12 kvarova na kanalizacionim cijevima Ø150-Ø300 i tom prilikom je zamjenjeno 48m' kanalizacionih cijevi raznih profila,
- Izvršeno je 34 intervencija na atmosferskoj kanalizaciji za potrebe SO Budva, ukupno 37h rada pumpe visokog pritiska,
- Sanirani su pomorski ispusti Ø280 u Petrovcu (jun i jul) i Svetom Stefanu (jul i novembar) i ugrađeno je ukupno 8 reparacionih šelni,
- Izvršena su dva tretmana deratizacije kanalizacionih šahti i crpnih kanalizacionih stanica u junu i oktobru, kojima je tretirano 500 kanalizacionih šahti i 8 kanalizacionih crpnih postrojenja.

Kako je specijalno vozilo Mercedes MORO veći dio godine bio u kvaru i na servisu, to je tek od septembra odrađeno 5 crpljenja septičkih jama za fizička lica, dok je za potrebe SO

Budva na lokacijama Buljarica i Jaz odrađeno ukupno 11 crpljenja septičkih jama. Za potrebe SO Budva, pumpom visokog pritiska čišćena je mreža atmosferske kanalizacije na teritoriji opštine.

Osim navedenog odrađena su i redovna održavanja kanalizacione mreže i kanalizacionih postrojenja; vršena je svakodnevna kontrola mreže i otklanjanje uočenih nedostataka; redovno čišćenje i košenje unutar kruga postrojenja, održavanje ograda oko postrojenja, održavanje elektroinstalacija i hidromašinske opreme na K.C.S.-ma; urađena je 21 rekonstrukcija kanalizacionih šahti, zamjenjeno je 11 poklopaca na kanalizacionim šahtama koji su bili oštećeni ili su nedostajali, odrađene su popravke na kinetama i slično.

Odjeljenje održavanja kanalizacione mreže susreće se sa teško rješivim problemom – prodor kišnice u sistem fekalne kanalizacije. Bilo bi korisno sve kanalizacione stanice pokriti daljinskim praćenjem njihovog rada kako bi se brže reagovalo na kvarove na stanicama.

3.3. Služba unutrašnje zaštite

U službi unutrašnje zaštite zaposleno je ukupno četrnaest radnika i to: jedanaest radnika ima licencu; dva radnika ima sertifikat; dok je jedan radnik dodijeljen iz druge službe kao ispomoć.

Tokom 2021. godine, osim redovnih poslovnih aktivnosti, jedan radnik je poslat za polaganje sertifikata za zaštitara lica i imovine; nabavljene su nove uniforme za zaposlene; zamjenjena su napajanja za hard-disk i DVR za video nadzor; odrađene su i dvije provjere protiv-požarnih aparata i izvršene su redovne provjere video nadzora na objektima Društva.

3.4. Odjeljenje crpnih postrojenja i hidroforskih stanica

Redovne aktivnosti odjeljenja crpnih postrojenja su praćenje nabavljene i iscrpljene količine vode, kao i određivanje gubitaka na mreži. Pomenute aktivnosti su već obrađene ovim Izveštajem u dijelu 1. Izveštaj o nabavljenoj/zahvaćenoj i fakturiranoj količini vode, pa je suvišno ponovo obrađivati iste podatke.

Odjeljenje crpnih postrojenja i hidroforskih stanica obuhvata bazene „Topliš“, „Praskvica“, „Petrovac“ i „Drobnici“, zatim crpna postrojenja „Reževići“, „Buljarica“, „Utrg“ i „Podgor“, kao i hidroforske stanice na teritoriji opštine Budva. Osim redovnih aktivnosti koje se tiču snabdijevanja pitkom vodom potrošača na teritoriji opštine Budva, tokom 2021. godine radilo se i na usavršavanju, opremanju i održavanju crpnih postrojenja, bazena i rezervoara, kao i hidroforskih stanica. Košenje trave, krečenje i farbanje objekata, zatim opravke vodovodnih, kanalizacionih i elektro instalacija, servisiranje i redovno održavanje pumpi i pumpnih agregata, održavanje komora, kao i održavanje video nadzora spada u redovne radne zadatke ovog odjeljenja. Na crpnim stanicama „Podgor“ i „Utrg“ servisiran je nepovratni ventil Ø150mm i izrađen je alat za reparaciju klapni na istom.

Crpna postrojenja „Podgor“ i „Utrg“ ne rade konstantno već samo prema potrebi za dodatnim količinama vode. Tokom 2021. godine ova postrojenja su imala tri pauze, nakon kojih

su izvršena ispiranja cjevovoda i cjevovodi su ponovo pušteni u rad. Bunar „Buljarica“ takođe se po potrebi pušta u sistem, uglavnom tokom ljetnjih mjeseci. S obzirom da je tokom 2021. godine radio samo u ljetnjem periodu, bunar je ispran krajem juna i tada je pušten u sistem.

Sve hidroforske stanice su redovno i svakodnevno obilažene radi provjere rada i kontrole pumpi, dopumpavanja kompenzacionih posuda i slično. Tamo gdje je bilo potrebno zamjenjene su ili servisirane pumpe, zamjenjeni ventili, zavarene nove šarke na poklopcima od bazena, kao i sve ono što je kočilo adekvatno vodosnabdijevanje potrošača. Zbog kvara na frekventnom regulatoru postavljena je druga automatika na h.s. Čučuci i h.s. Blizikuće I. Osim toga stanice su redovno obilažene i radi mjesečnog očitavanja potrošnje struje na H.S. u saradnji sa EPCG – filijala Budva.

3.5. Odjeljenje kontrole i zamjene vodomjera

Odjeljenje kontrole i zamjene vodomjera je tokom 2021. godine izvršilo 398 isključenja sa vodovodne mreže i 208 uključenja na vodovodnu mrežu, kao i 1.435 zamjena vodomjera.

Po osnovu zahtjeva i reklamacija potrošača izvršeno je oko 2.300 intervencija na terenu po raznom osnovu: zamjena ventila, dihtunga, utvrđivanja ispravnosti mjernih instrumenata, ispravnosti stanja, kontrole mreže, montaže i demontaže vodomjera i slično.

3.6. Odjeljenje baždarnice i servisa vodomjera

Tokom 2021. godine odjeljenje baždarnica i servis vodomjera izvršilo je servisiranje i baždarenje vodomjera raznih profila ukupne količine 1.512 komad, koji su ovjereni od strane Zavoda za metrologiju, kao i 541 komad vodomjera raznih profila koji čekaju ovjeru. Odrađeno je 5 kontrola ispravnosti vodomjera na osnovu zahtjeva potrošača, kao i 7 komisijskih otvaranja vodomjera i izvještaja o istom. Servisom vodomjera koji su zamjenjeni na terenu Društvo je ostvarilo prihode od 54.994,82€, što je za oko 45% uspješnije nego prethodne godine. Aktivan i kvalitetan rad Baždarnice, Društvu omogućava smanjenje troškova za nabavku novih vodomjera.

3.7. Odjeljenje mehaničke radionice i servisa

Mehanička radionica je zadužena za servisiranje i održavanje vozila i mašina koje su u vlasništvu Društva. Osim toga u okviru ovog odjeljenja posluje i bravarsko odjeljenja koje se bavi bravarskim poslovima, zavarivanjem i rezanjem raznih materijala, izradom specijalnih poklopaca za šahte različitih mjera, kao i izrade prirubnica i ostalih elemenata potrebnih za terenski rad službi u sastavu Tehničkog sektora Društva.

Tokom 2021. godine u radionici i na terenu odrađeno je 113 opravki vozila i mašina i izvršeno je 36 pregleda vozila. Usled nemogućnosti pojedinih opravki na vozilu Mercedes axor (fekalna cistjerna) u našoj mehaničkoj radionici, vozilo je poslato na servis u Kotor, a zatim u Beograd kako bi bilo stavljeno u rad.

U sklopu ovog odjeljenja posluje i bravarsko odjeljenje. Zaposleni u ovom odjeljenju po potrebi su izlazili na teren i na licu mjesta rješavali probleme. Za potrebe ostalih službi Tehničkog sektora izrađeni su šahтни poklopci, okviri za šahтne poklopce, dva stola za potrebe baždarnice i slično.

4. Izveštaj o radu Sektora za organizaciju, planiranje i razvoj

Sektor za planiranje, organizaciju i razvoj obavlja poslove na praćenju prostornog i urbanističkog planiranja kako bi se moglo vršiti projektovanje vodovodnih i kanalizacionih objekata i infrastrukture, kao i izdavanje tehničkih uslova i saglasnosti na projektnu dokumentaciju trećih lica. Osim toga, u saradnji sa Tehničkim sektorom i Sektorom prodaje, ovaj sektor radi na otkrivanju kvarova i smanjenju gubitaka, zatim na kontroli kvaliteta vode i praćenju i unapređivanju sistema kvaliteta. U okviru Sektora posluje više službi: služba za planiranje i projektovanje, služba za detekciju gubitaka u vodovodnom sistemu i kontrolu kvaliteta i služba za organizaciju, razvoj i informacione tehnologije.

4.1. Služba za planiranje i projektovanje

Služba za planiranje i projektovanje u okviru svojih poslovnih zadataka tokom 2021. godine izdala je i obradila naloge za fakturisanje koji su proistekli direktno iz aktivnosti tehničke službe, ali i aktivnosti ostalih službi Društva.

	tehničke fakture			voda fakturisana putem naloga za fakturisanje		
	€/2020	€/2021	%	€/2020	€/2021	%
januar	46,00	20,00	43	0,00	0,00	###
februar	28.898,00	0,00	0	0,00	0,00	###
mart	23.350,99	7.671,00	33	15.212,71	0,00	
april	3.687,00	22.018,22	597	46.926,60	0,00	
maj	7.416,00	26.213,00	353	23.190,40	4.477,60	
jun	33.873,37	28.102,00	83	1.799,28	0,00	
jul	62.872,00	30.098,92	48	667,38	4.649,63	697
avgust	2.436,52	8.182,78	336	202,76	306,89	
septembar	11.140,00	1.189,42	11	7.826,98	8.447,48	108
oktobar	1.868,93	763,00	41	0,00	0,00	###
novembar	13.977,00	9.987,69	71	0,00	86,99	
decembar	28.904,20	367.287,34	1271	566,44	0,00	
UKUPNO	218.470,01	501.533,37	230	96.392,55	17.968,59	19

Tabela 11.: fakturisani prihodi od tehničkih usluga i pausala za vodu (bez PDV-a)

Za usluge putem tehničkih faktura ispostavljeno je ukupno 186 faktura, od čega je 174 za usluge tehničkog sektora, 4 za pričinjenu štetu i nelegalno preuzetu vodu, dok je 7 faktura za paušalnu potrošnju vode i jedna faktura za naknadu od Osnivača po osnovu člana 56a Zakona o komunalnim djelatnostima. Ukupan iznos, bez PDV-a, po tehničkim fakturama je 164.503,60€, Osnivaču je fakturisano 337.029,77€, dok je za paušalnu potrošnju vode (kao prosječna potrošnja prethodnog perioda, a usled nemogućnosti očitavanja vodomjera iz raznih razloga) fakturisan iznos od 17.968,59€.

Tokom svog rada u 2021. godini Služba za planiranje i projektovanje obradila je i izdala 224 tehničkih uslova za projektovanje i dala 123 saglasnosti na projektnu dokumentaciju. U saradnji sa ostalim službama u Društvu radilo se na rješavanju problema u vodosnabdijevanju i odvođenju otpadnih voda, evidentirani su novi potrošači, ažurirane su baze podataka, pregledala se tehnička dokumentacija i slično. Nije bilo većih investicija u vodovodnu i kanalizacionu mrežu, već se izvedeni radovi odnose na održavanje postojeće infrastrukture, zatim na

ispunjavanje obaveza iz ugovora sa investitorima, kao i radno angažovanje od strane Osnivača u cilju poboljšanja vodosnabdijevanja.

	naplata tehničkih faktura koje su fakturisane prije 2021	naplata tehničkih faktura 2021	UKUPNO 2020
januar	59,50	384,78	444,28
februar	583,80	5.490,98	6.074,78
mart	59,50	9.608,01	9.667,51
april	59,50	23.560,74	23.620,24
maj	59,50	46.948,62	47.008,12
jun	59,50	30.718,75	30.778,25
jul	1.555,50	30.134,92	31.690,42
avgust	520,90	3.046,25	3.567,15
septembar	10.358,82	9.734,47	20.093,29
oktobar	6.596,91	7.424,11	14.021,02
novembar	0,00	7.862,24	7.862,24
decembar	119,00	35.104,27	35.223,27
UKUPNO:	20.032,43	210.018,14	230.050,57

Tabela 12.: naplata tehničkih faktura

Tokom 2021. godine ukupno je naplaćeno 230.050,57€ faktura izdatih na osnovu naloga za fakturisanje, od čega je za 2021. godinu naplaćeno ukupno 210.018,14€, dok je od tehničkih faktura iz prethodnih obračunskih perioda naplaćeno svega 20.032,43€.

4.2. Služba za detekciju gubitaka u vodovodnom sistemu i kontrolu kvaliteta

Operateri Službe za detekciju gubitaka svakodnevno obilaze i kontrolišu mrežu. Tokom 2021. godine pronašli su i mikrolocirali, pomoću aparata za detekciju gubitaka, 81 kvar na vodovodnoj mreži. Pronađeni kvarovi su se nalazili na cijevima različitih profila. Kako bi se lakše locirali gubici na mreži, služba za detekciju gubitaka kontrolisala je mrežu po definisanim zonama i mjerila je protok vode na cjevima različitih profila na nekoliko lokacija na teritoriji naše opštine. Na ovaj način se lociraju djelovi mreže na kojima postoje gubici, koji se zatim tačno lociraju i saniraju.

U Geo data bazi GIS-a zamjenjeno je oko 1.200 vodomjera po evidenciji Sektora prodaje, georeferencirano je 864 vodomjera po podacima Tehničke službe i implementirano je 360m' primarne, 620m' sekundarne i 270m' tercijalne vodovodne mreže.

Po osnovu dvadesetak zahtjeva trećih lica, operateri službe su izlazili na teren kako bi identifikovali cjevovod i/ili mikrolocirali eventualni kvar na istom.

4.3. Služba za organizaciju, razvoj i informacione tehnologije (IT)

Služba za organizaciju, razvoj i IT ima za zadatak praćenje trenutnog stanja informacionih tehnologija, unapređenje i poboljšanje tehnoloških sistema, održavanje i administriranje računarske mreže i slično.

Tokom 2021. godine redovno su se održavale računarske jedinice i periferna oprema u Društvu, zatim računarska mreža i VPN tuneli između različitih objekata Društva (upravna zgrada, zgrada u Petrovcu i zgrada Tehničkog sektora), kao i e-mail servis, back up i slično.

Što se tiče rada na unapređenju informacionih tehnologija tokom 2021. godine izrađena je platforma za online kupovinu – plaćanje bilo kad i bilo gdje; uvedena je digitalna arhiva, ali se još nije otpočelo sa radom na ovoj platformi; radi olakšavanja poslovanja, automatizacije i bezbjednosti podataka postojeći centralni informacioni sistem je nadograđen; nadograđuje se i dalje se razvija program za daljinsko očitavanje vodomjera; napravljena je platforma za digitalno trebovanje materijala Sektoru nabavke, što je veoma olakšalo procec nabavke materijala za nesmetan rad Društva.

Osim pomenutog u svakodnevne aktivnosti ove službe svakako se mogu uvrstiti i popravka računarske opreme, pravljenje projekata za dorade u poslovnim informacionim sistema i slično, dok zbog pandemije izazvane novim koronavirusom obučavanje zaposlenih za rad u centralnom informacionom sistemu i u word processing paketima tokom 2021. godine nije odrađeno.

4.4. Izveštaj o prekograničnoj saradnji

Učešće na drugi poziv u okviru INTERREG-IPA programa PA3 Environment & Energy – Životna sredina i obnovljivi izvori energije Društvo je uzelo u saradnji sa Opštinom Budva. Na ovom pozivu učestvuje se zajedno sa opštinom Molise – Italija, Comune di Ilesì – Italija i Regionalni centar za zaštitu životne sredine REC – Albanija. Ovaj program se odnosi na obnovljive izvore energije i pametne mreže, promoviše zaštitu životne sredine i održivi razvoj u javnom sektoru. S obzirom da su IPA II programi zatvoreni početkom 2020. godine zbog pandemije novog koronavirusa, preostala sredstva, koja su bila opredijeljena za ovaj program, su preusmjerena za borbu protiv bolesti Covid-19, prvenstveno u zdravstveni sektor. IPA III program 2021. – 2027. prekogranične saradnje, koja tek predstoji, nalazi se u fazi programiranja i definisanja prioritetne oblasti koje će biti definisane od strane programa. Shodno dobijenoj informaciji od strane upravljačkog tijela Interreg IPA CBC HR-BA-ME, prvi poziv u okviru ovog programa planiran je za početak ljeta 2022. godine.

U prethodnom periodu je razvijeno više projektnih ideja i pribavljene su ponude koje se odnose na cijenu koštanja same opreme:

- Projekti koji se odnose na zaštitu životne sredine i obnovljive izvore energije-projektna ideja mikro mreže (podizanje nivoa energetske efikasnosti na infrastrukturnim objektima, postrojenjima za crpljenje i distribuciju, pumpnim stanicama, prateća oprema - frekventni regulatori za stabilizaciju napajanja);
- Projekat napajanja električnom energijom iz solarnih panela (obnovljivih izvora energije), na upravnoj zgradi ili tehničkim postrojenjima i instaliranje OLED rasvjete;
- Oprema za detekciju i upravljanje gubicima na vodovodnoj mreži (nabavka opreme za mjerenje, određivanje zona protoka, kao i nabavka mobilne opreme za detekciju gubitaka, monitoring i prateće softversko rješenje). Nabavka pomenute opreme može predstavljati nastavak realizovanog projekta „Towards sustainable use of water resources”, finansiranog od strane delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori, u okviru programa prekogranične saradnje IPA.

- Laboratorija za praćenje kvaliteta pijaće vode, izgradnja laboratorije za hemijski i mikrobiološki pregled vode i nabavka potrebne opreme (sa logičkom matricom-napisana od strane kolegice Marijane Stanišić). Kontinuirano i na kvalitetan način uzorkovanje izvorišta i točecih mjesta na samoj mreži. Validnost parametara i blagovremena reagovanja u slučaju odstupanja su od velikog značaja za opšte zdravlje građana i doprinose podizanju kvaliteta usluge ka potrošačima.

4.5. Unapređenje sistema kvaliteta

Društvo je u obavezi da posjeduje:

- ISO 9001:2015 – sistem upravljanja kvalitetom – je standard koji zahtjeva da sistem upravljanja kvalitetom poslovanja Društva bude u skladu da međunarodno priznatim normama;
- ISO 14001:2015 – sistem menadžmenta životnom sredinom – je standard koji se odnosi na upravljanje otpadom kroz procedure i zakonsku regulativu kojom je propisano upravljanje otpadom i monitoring životne sredine;
- ISO 27001:2013 – sistem menadžmenta bezbjednosti informacija je standard kojim je podignuta sigurnost u radu i zaštita od mogućih piratskih upada.

Osim ovih standarda, a prema Zakonu o bezbjednosti hrane, na osnovu djelatnosti kojom se Društvo bavi (nabavka, sakupljanje, prečišćavanje i distribucija pitke vode), kao i na osnovu Predloga mjera za smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu (Ministarstvo održivog razvoja i turizma) Društvo je u obavezi da posjeduje i sertifikat HACCP sistema.

U vezi s pomenutim tokom 2021. godine usled pandemije novog koronavirusa bilo je otežano odraditi pojedine aktivnosti, ali je eksterna projera od strane provjeravača i sertifikatora Montecert iz Herceg Novog uspješno odradena. Nadzor je izvršen tokom jula 2021. godine i Društvo je dobilo produženje svih sertifikata za standarde koje posjeduje.

Važno je naglasiti da Društvo uredno ispunjava zakonske obaveze kroz formu Plana integriteta, koji je ocjenjen pozitivno od strane Agencije za antikorupciju. Djelovi ovog Plana postaju sastavni dio novog standarda – REGISTAR RIZIKA, koji bi trebalo što prije implementirati jer je potreban za poboljšanje i unapređenje poslovanja, pa s tim u vezi potrebno je odrediti koordinatora za poslovne aktivnosti vezane za sagledavanje rizika.

Jedan od većih projekata koji se odnosi na budući razvoj društva, ali i zaštitu životne sredine, pokrenut je od strane Opštine Budva – Rješenjem Predsjednika Opštine krajem oktobra 2021. godine formirana je Komisija za prikupljanje i obradu podataka u cilju izrade projektna dokumentacije za zamjenu azbestno-cementnog cjevovoda na području opštine Budva. Zadatak ove komisije je da prikupi sve relevantne podatke u tehničkom, urbanističkom i pravnom smislu u cilju izrade glavnog projekta za zamjenu azbestnog cjevovoda, koji obuvata utvrđivanje trase vodovodne infrastrukture, postavljanje priključaka, sagledavanje imovinsko-pravnih odnosa, definisanje novih profila cjevovoda, definisanje elektro, PTT i ostalih instalacija

na budućim trasama i slično. Ovaj projekat će svakako biti veoma uticajan i primjetan kako za razvoj vodovodne infrastrukture, tako i na zadovoljstvo potrošača.

4.6. Izveštaj tehnologa

U izvještaju tehnologa, koji se odnosi na kontrolu kvaliteta vode za 2021. godinu, data je statistička obrada podataka sirove i hlorisane vode o osnovnim, periodičnim, mikrobiološkim i fizičko-hemijskim pregledima iste, kao i uporedna analiza mikrobioloških i fizičko-hemijskih pregleda vode u proteklih pet godina.

Osnovni i periodični pregledi vode rađeni su u laboratorijama JZU Dom zdravlja Bar.

Broj uzoraka	Broj uzoraka hlorisane vode	Broj uzoraka sirove vode	Broj hemijski neispravnih hlorisanih uzoraka vode	Broj mikrobiol. neispravnih hlorisanih uzoraka vode	Broj hemijski neispravnih uzoraka sirove vode	Broj mikrobiol. neispravnih uzoraka sirove vode
726	608	118	8	0	2	41

Tabela 13.: statistika osnovnih pregleda vode u 2020.god.

Mjesta uzorkovanja osnovnih pregleda hlorisane vode su: „Voli“ kod hotela Avala ili stari vrtić, hotel „Grbalj“, zgrada Tehničkog sektora Društva, hotel „Adrović“, C.S. „Reževići“, „Voli“ u Petrovcu, benzinska pumpa u Buljarici i naselje Čučuci; dok su mjesta uzorkovanja sirove vode C.S. „Reževići“ i „Piratac“ u naselju Markovići.

Ukupan broj uzoraka uzetih za mikrobiološki pregled vode	Broj uzoraka sirove vode pregledanih na MB parametre	Broj uzoraka hlorisane vode pregledanih na MB parametre	Broj ispravnih uzoraka sirove vode	Broj ispravnih uzoraka hlorisane vode	Procenat neispravnih uzoraka hlorisane vode	Indikator rizika
363	59	304	18	304	0%	nema

Tabela 14.: Statistika rađenih mikro-bioloških pregleda u 2021. godini

Ukupan broj uzoraka uzetih za FH pregled vode	Broj uzoraka sirove vode pregledanih na FH parametre	Broj uzoraka hlorisane vode pregledanih na FH parametre	Broj ispravnih uzoraka sirove vode	Broj ispravnih uzoraka hlorisane vode	Procenat neispravnih uzoraka hlorisane vode
363	59	304	57	296	2,6%

Tabela 15.: Statistika fizičko-hemijskih pregleda vode u 2021. godini

U hlorisanoj vodi blago povećana mutnoća nađena je u osam uzoraka i svi uzorci su odgovarali Pravilniku u pogledu mikrobioloških parametara, pa samim tim zamućenje nije moglo imati uticaja na zdravlje ljudi, ali ukazuje na činjenicu da je Društvu neophodna nabavka laboratorijskog turbidimetra. Kod dva uzorka sirove vode u Reževićima nađena je blago povećana mutnoća.

Sirova voda se isporučuje potrošačima samo na teritoriji sela Markovići i potrošači su upoznati da voda nije za piće.

Godina	Ukupan broj uzoraka uzetih za mikrobiološki pregled vode	Broj uzoraka sirove vode pregledanih na MB parametre	Broj uzoraka hlorisane vode pregledanih na MB parametre	Broj ispravnih uzoraka sirove vode	Broj ispravnih uzoraka hlorisane vode	Procenat neispravnih uzoraka hlorisane vode	Indikator rizika
2021.	363	59	304	18	59	0,00	Nema
2020.	366	61	305	14	301	1,31	Neznatan
2019.	370	65	305	2	296	2,96	Mali
2018.	366	83	283	11	281	0,70	Neznatan
2017.	376	98	278	10	276	0,70	Neznatan

Tabela 16.: uporedni podaci za mikrobiološke preglede vode u prethodnih pet godina

Godina	Ukupan broj uzoraka uzetih za FH pregled vode	Broj uzoraka sirove vode pregledanih na FH parametre	Broj uzoraka hlorisane vode pregledanih na FH parametre	Broj ispravnih uzoraka sirove vode	Broj ispravnih uzoraka hlorisane vode	Procenat neispravnih uzoraka hlorisane vode	Indikator rizika
2021.	363	59	304	57	296	2,60	Prihvatljiv
2020.	366	61	305	60	298	2,29	Prihvatljiv
2019.	370	65	305	65	296	2,95	Prihvatljiv
2018.	366	83	283	81	274	3,18	Prihvatljiv
2017.	376	104	272	102	268	1,18	Prihvatljiv

Tabela 17.: uporedni podaci za fizičko-hemijske preglede vode u prethodnih pet godina

Iz svega prethodnog može se vidjeti da sa kvalitetom vode za piće nema problema osim u periodima obilnih kiša nakon velikih suša. Obzirom da se kontrola kvaliteta vode za piće vrši konstantno i da su kontrole sanitarne inspekcije prisutne više puta godišnje, u slučaju pojave nekog problema daće se predlog mjera za saniranje istog.

Tokom godine na cijeloj teritoriji naše opštine dva puta je bio prekid u snabdijevanju ispravnom vodom za piće zbog povećane mutnoće uzrokovane obilnim padavinama i to oba puta u drugoj polovini januara 2021. godine. Potrošači su bili obavješteni putem lokalnih i državnih medija. Naselja koja je moguće snabdijevati samo iz sistema Regionalnog vodovoda (Seoce, Prijedor, Jaz) nisu imali vodu za piće u periodu 29.01.-01.02.2021. godine. Od Reževića do Buljarice prekid u snabdijevanju pitkom vodom bio je 22. i 23.03.2021. godine, jer je pukla cijev, pa nije bilo vakuuma.

Interno je pregledano više od 15.000 uzoraka i obavljen je jedan preventivni servis hlorne opreme na hlornim stanicama. Nadzorna provjera od strane eksternog provjeravača HACCP sertifikata obavljena je u julu 2021. godine, kada je isti i produžen sa preporukom za bolju internu kontrolu, što se jedino može uraditi ako se formira interna laboratorija za ispitivanje vode za piće.

Kako bi se još više poboljšao kvalitet vode kojom se snabdijevaju potrošači, tehnolog Društva predlaže sledeće aktivnosti za 2022. godinu:

1. Sanitarno zaštititi sva izvorišta
2. Neophodno dezinfikovati vodu na izvorištima Loznica i Piratac
3. Nabaviti i ugraditi mjerač protoka na rezervoaru Praskvica
4. Nabaviti i ugraditi online turbidimetar na izvorištu Reževića rijeka ili nabaviti jedan ručni
5. Neophodno nakon svakog otklanjanja kvara ispirati cjevovod prije ponovnog puštanja vode potrošačima i u tu svrhu je potrebno osposobiti muljne ispuste koji nisu u funkciji.
6. Neophodno čišćenje i hiperhlorinacija svih rezervoara na teritoriji opštine dva puta godišnje posle sušnog i posle kišnog perioda. To bi trebalo da postane praksa svake godine.
7. Potrebno uraditi izolaciju na usisnoj cijevi u Reževićima
8. Potrebno premazati cijevi na crpnim stanicama i rezervoarima zaštitom od korozije
9. Potrebno ukopati cijevi koje su iznad zemlje
10. Izgraditi magacin za hlor
11. Potrebno da bar jedno vozilo i jedan vozač posjeduje ADR sertifikate
12. Nabaviti kontejner za evakuaciju neispravnih boca za hlor
13. Izraditi plan zaštite voda i formirati tim za sprovođenje ove aktivnosti
14. Po preporuci sertifikacionog tijela za HACCP sistem omogućiti kontroli kvaliteta vode pristup SCADA sistemu i isti unaprijediti u granicama koje nam dozvoljavaju finansije.
15. Formirati laboratoriju za ispitivanje vode za piće
16. Nabaviti laboratorijski turbidimetar.

5. Izvještaj o radu Sektora za pravne i opšte poslove

Sektor za pravne i opšte poslove prati zakonitost rada Društva, predstavlja Društvo pred sudom i drugim državnim organima, izrađuje akte vezane za poslovanje Društva, razne ugovore, planove za obuku zaposlenih, obrađuje i sprovodi procedure za ocjenjivanje rada zaposlenih, kao i sve administrativne poslove kako bi se omogućilo nesmetano poslovanje Društva. U okviru sektora posluju dvije službe: Služba za pravne poslove i ljudske resurse i Služba opštih poslova.

Saradnja sa Javnim izvršiteljem započeta 2014. godine. U toku 2021. godine ukupno je pokrenuto 726 izvršnih postupaka radi naplate duga u iznosu od 1.227.631,39€, od čega se 48 postupaka odnosi na pravna lica (397.563,65€), a 678 postupaka na fizička lica (830.087,74€).

Putem asignacije naplaćen je dio dugovanja od Osnivača po osnovu duga Sekretarijata za investicije, Sekretarijata za komunalno-stambene poslove, kao i budžetskog korisnika Službe zaštite i spasavanja u ukupnom iznosu od 329.788,86€.

U sklopu izvještaja o radu Sektora za pravne i opšte poslove data je i tabela u kojoj su prikazana zastupanja Društva pred sudom za period od 01.01. – 31.12.2021. godine, kao i ishodi po istom.

BR.	TUŽILAC	TUŽENI	BROJ PREDMETA	VRIJEDNOST SPORA	OPIS PREDMETA	ISHOD
1	DOO "VIK" BUDVA	MIJATOVIĆ LJUBIŠA	P.br. 607/20	4.631,19	Dug za vodu	Sudski postupak je u toku
2	RAFAILOVIĆ MILKA I dr.	DOO "VIK" I OPŠTINA	P.br. 1247/19	30.000,00	utvrđenje	Sudski postupak je u toku
3	MIKOVIĆ SPASO	DOO "VIK" BUDVA	P.br. 909/15	26.145,00	Imovinski spor	Okončan presuda u našu korist 2021 godina
4	DOO "VIK" BUDVA	RAFAILOVIĆ ŽELJKO	P.br. 45/18	11.783,58	Dug za vodu	Okončan presuda u našu korist 2021 godina
5	DOO "VIK" BUDVA	DŽOGANOVIĆ RADOSLAV	P.br. 471/20	9.229,59	Dug za vodu	Sudski postupak u toku
6	DOO "VIK" BUDVA	VK "BUDVANSKA RIVIJERA"	P.br. 652/19	8.047,14	Dug za vodu	Sudski postupak u toku
7	DOO "VIK" BUDVA	CRVENI KRST CG	P.br. 101/20	7.979,99	Dug za vodu	Sudski postupak u toku
8	DOO "VIK" BUDVA	RIZVANAJ ISO	P.br. 873/19	5.581,00	Dug za vodu	Sudski postupak u toku
9	KRIVOKAPIĆ JOVAN	DOO "VIK" BUDVA	P.br. 1230/19	4.340,98	Poništenje ugovora	Sudski postupak u toku
10	DOO "VIK" BUDVA	ANTOVIĆ LJUBO	P.br. 176/20	3.680,29	Naknada štete	Sudski postupak u toku
11	DOO "VIK" BUDVA	ĐUŠIĆ MIROSLAV	P.br. 1747/19	2.466,27	Dug za vodu	Sudski postupak u toku
12	DOO "VIK" BUDVA	MEDIN VOJISLAV	P.br. 60/20	1.268,91	Dug za vodu	Sudski postupak u toku
13	PURIĆ NADA	DOO "VIK" BUDVA	P.br. 187/20	2.248,88	Dug za vodu	Odustanak od zahtjeva 2021
14	DOO "VIK" BUDVA	KOLAREVIĆ MILENA	P.br. 526/20/18	/	Negativna tuzba	Sudski postupak je u toku
15	DOO "VIK" BUDVA	AQUA TERRA SOLUTIONS	P.br. 119/20	31.419,53	Dug za vodu	Sudski postupak je u toku
16	DOO "VIK" BUDVA	AQUA TERRA SOLUTIONS	P.br. 426/20	1.285,39	Dug za vodu	Sudski postupak je u toku

17	DOO"VIK" BUDVA	MEGA PROMET BUDVA	P.br. 352/20	45.630,64	dug za vodu	Sudski postupak je okončan djelimičan uspjeh u sporu 16.722,81 dug 2636,83€ kamata / 2021 godine
18	DOO"VIK" BUDVA	HG BUDVANSKA RIVIJERA	P.br. 1248/18	63.152,17	Dug za vodu	Sudski postupak je okončan djelimičan uspjeh u sporu 4.289,40€/2021.godine
19	DOO"VIK" BUDVA	ĐUROVIĆ MARIJA	P.br. 606/20	4.479,17	Dug za vodu	Sudski postupak je okončan djelimičan uspjeh u sporu 695,43€/2021 godina
20	DOO"VIK" BUDVA	GAJEVIĆ NEDA	P.br. 993/19	1.157,07	Dug za vodu	Sudski postupak je okončan djelimičan uspjeh u sporu /2021 godina
21	DOO"VIK" BUDVA	LIJEŠEVIĆ Dragan	P.br. 280/20-20	20.035,14	Dug za vodu	Sudski postupak je u toku
22	DOO"VIK" BUDVA	BOŽOVIĆ DUŠAN	P.br. 63/20/20	3.645,72	Tehnička faktura	Sudski postupak je okončan /2021 godina
23	DOO"VIK" BUDVA	VESELIN NIKOLIĆ	P.br. 1165/20	40.472,22	Dug za vodu	Sudski postupak je u toku
24	MILENA KOLAREVIĆ	DOO"VIK" BUDVA	P.br. 1428/20	51.925,50	Naknada štete	Sudski postupak je u toku
25	OPANČINA MILETA	DOO"VIK" BUDVA	P.br. 939/2020	20.862,00		Sudski postupak je okončan /2021 godina
26	ZORICA KUZMAN	DOO"VIK" BUDVA	P.br. 1039/2020	Neopredjeljena vrijednost spora	Radni spor	Sudski postupak je okončan /2021 godina
27	ĐORĐIJE VUJOVIĆ	DOO"VIK" BUDVA	P.br. 1046/20	Neopredjeljena vrijednost spora	Radni spor	Sudski postupak je okončan /2021 godina
28	MILENA BELJKAŠ	DOO"VIK" BUDVA	P.br. 1144/19/19	10.000,00	Radni spor	Sudski postupak je okončan /2021 godina
29	ALEKSANDRA VUKŠIĆ	DOO"VIK" BUDVA	P.br. 1372/20	20.000,00	Radni spor	Sudski postupak je u toku
30	MILENKO MITROVIĆ	DOO"VIK" BUDVA	P.br. 383/20	21.000,00	Naknada štete	Sudski postupak je u toku
31	RADOVAN VULETIĆ	DOO"VIK" BUDVA	P.br. 1738/18/18	8.868,00	Radni spor	Sudski postupak je u toku
32	DRAGAN PAVLIČEVIĆ	DOO"VIK" BUDVA		10.000,00	Radni spor	Sudski postupak je u toku
33	MIROSLAV POPOVIĆ	DOO"VIK" BUDVA	P.br. 722/2019	20.000,00	Utvrđenje svojine	Sudski postupak je u toku
34	ŠOŠKIĆ VLADIMIR	DOO"VIK" BUDVA	P.br. 459/18	357.000,00	Naknada štete	Sudski postupak je u toku
35	DOO"VIK" BUDVA	ZETA GRADNJA	P.br. 1292/18-4	43.543,76	Naknada štete	Sudski postupak je u toku
36	DOO"VIK" BUDVA	EURO MIX TRADE	P.br. 1352/17	53.648,21	Bespravni priključak	Sudski postupak je u toku
37	DOO"VIK" BUDVA	WTE desalinizacija morske vode	P.br. 1112/17	134.492,00	/	Sudski postupak je u toku
38	DOO"VIK" BUDVA	KUZMAN ZORICA	P.br. 720/20	6.300,00	Radni spor	Sudski postupak je okončan 2021 godine
39	DOO"VIK" BUDVA	WTE desalinizacija morske vode	/	796.230,00		Sudski postupak je u toku
40	DARKO MILAŠINOVIĆ	DOO"VIK" BUDVA	/	8.840,36		Sudski postupak je u toku
41	DOO"VIK" BUDVA	KALINA ADROVIĆ	/	9.199,68		Sudski postupak je u toku
42	DOO"VIK" BUDVA	GORAN BOGIČEVIĆ	/	8.003,00		Sudski postupak je u toku

Tabela 18: Zastupanje pred sudom za period 01.01.-31.12.2020. godine

Tokom 2021. godine Društvo je platilo kazne za privredne presteupe i prekršaje u ukupnom iznosu od 2.266,74€, po osnovu štete drugim licima prinudnim putem je naplaćen

ukupan iznos od 40.556,40€, sudski troškovi i troškovi vještačenja plaćeni su u iznosu od 2.490,00€, dok su po osnovu sudskih presuda otpisana potraživanja u iznosu od 189.482,08€.

Troškovi advokatskih usluga u 2021. godini iznosili su 22.292,75€, dok su troškovi nagrade Javnog izvršitelja iznosili 36.198,51€. Ovi troškovi su premašili plan iz razloga što je Društvo radilo na smanjenu potraživanja od velikog broja nesavjesnih potrošača putem utuženja i izvršenja. Na osnovu okončanih sudskih procesa u korist Društva naplaćene su kamate u iznosu od 5.870,73€, dok je na osnovu izvršenja naplaćeno 9.317,36€ takse za nagradu Javnog izvršitelja.

U izvještaju ovog sektora napominje se da je vrlo vjerovatno da nekih 30-40% pokrenutih postupaka neće biti naplativo zbog zastare potraživanja. Iz tog razloga u narednom periodu inteziviraće se aktivnosti na analizi starosne strukture potraživanja, utuženih iznosa i naplate troškova izvršnog postupka.

U okviru zaštite na radu tokom 2021. godine zaposleni na radnim mjestima sa povećanim rizikom (monteri u izgradnji, zidar, tesar, varilac, fizički radnici, bagerista, radnici na održavanju kanalizacije i mehaničar) obavili su redovne ljebarske preglede. Tokom tih pregleda ustanovljeno je da jedan radnik nije sposoban za rad na radnom mjestu sa povećanim rizikom o čemu je obavješten menadžment Društva i zahtjevano je da se radnik rasporedi na drugo radno mjesto u skladu sa njegovom stručnom spremom i zdravstvenoj sposobnosti. Nema prijavljeni povreda na radu. Svi zaposleni na radnim mjestima na održavanju vodovodne i kanalizacione infrastrukture Društva koristili su sredstva i opremu zaštite na radu.

Redovno se vodi knjiga o neophodnim evidencijama zaštite na radu: o radnim mjestima sa povećanim rizikom rada, o zaposlenim na tim mjestima, o profesionalnim oboljenjima, o povredama na radu i bolesti u vezi rada, o zaposlenima osposobljenim za bezbjedan rad, o opasnim materijama koje se koriste u toku rada, o izvještajima o zaštiti na radu, o zdravstvenim pregledima, o tehničkoj dokumentaciji i dokumentaciji iz zaštite na radu.

Sektor za pravne i opšte poslove dao je i informaciju o radu Odbora direktora u 2021. godini. Na sjednici koja je održana 15.3.2021. godine konstituisan je novi Odbor direktora u punom sastavu (predsjednik i četiri člana). U periodu od konstituisanja do 31.12.2021. godine donesena su sledeća akta:

1. Odlukao usvajanju predloga cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti za 2021. godinu
2. Odluka o usvajanju predloga icjena za crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama za 2021. godinu.
3. Odluka o usvajanju popisa imovine u 2020. godini sa patećim odlukama
4. Odluka o usvajanju plana javnih nabavki za 2021. godinu
5. Odluka o usvajanju Finansijskih iskaza za 2020. godinu, uz prijavu poreza na dobit i odlukom o razvrstavanju pravnih lica

6. Odluka o usvajanju Godišnjeg programa rada i finansijskog poslovanja DOO Vodovod i kanalizacija Budva za 2021. godinu
7. Odluka o usvajanju Izveštaja o poslovanju za period od 1.1.-31.12.2020. godine
8. Odluka o usvajanju Izveštaja o izvršenoj reviziji finansijskih iskaza za 2020. godinu
9. Odluka o usvajanju predloga cijena regulisanih komunalnih djelatnosti za 2022. godinu
10. Odluka o usvajanju predloga cijena za crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama
11. Odluka o usvajanju izmjena i dopuna Plana javnih nabavki za 2021. godinu
12. Odluka o utvrđivanju cijena regulisanih komunalnih djelatnosti
13. Odluka o izmjenama i dopunama Statuta DOO Vodovod i kanalizacija Budva
14. Odluka o usvajanju Izmjena i dopuna Pravilnika o računovodstvenim politikama u skladu sa MRS/MSFI
15. Odluka o usvajanju obračuna vode po procjeni
16. Odluka o usvajanju predloga plana javnih nabavki za 2022. godinu
17. Odluka o usvajanju predloga Godišnjeg programa rada i finansijskog plana za 2022. godinu

Tokom 2021. godine pripremljen je i usvojen izvještaj Plan integriteta; odrađivani su svi administrativno-pravni poslovi neophodni za nesmetan rad Odbora direktora; saradivalo se sa drugim službama u pripremi dokumentacije za proces evidentiranja nelegalnih priključaka; kao i sve druge aktivnosti vezane za opšte i pravne poslove.

Dio izvještaja Sektora za pravne i opšte poslove koji se odnosi na kadrovsku evidenciju i strukturu zaposlenih biće obrađen kroz Izvještaj o poslovanju 9.1. Radna snaga.

6. Izveštaj o radu Službe unutrašnje revizije

Dopisom broj 01-644/2 od 07.03.2022. godine, koji je Rukovodilac Službe unutrašnje revizije uputio Službi plana i analize, obavješteni smo da u skladu sa članom 30 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru (Sl.list CG br.075/18) i Poveljom unutrašnje revizije Služba unutrašnje revizije vrši nezavisnu djelatnost od ostalih organizacionih djelova Društva i iz tog razloga ne može da dostavi tražene podatke o poslovanju Službe unutrašnje revizije.

Takođe smo informisani da je djelokrug rada i odgovornost Službe unutrašnje revizije savjetodavnog i kontrolnog karaktera svih procesa rada, zaposlenih i ostalog, ali bez upliva u rukovođenje. Načelo nezavisnosti se naročito odnosi u vezi izrade sopstvenih temeljnih akata, dok su zainteresovane strane za rad Službe unutrašnje revizije: Izvršni direktor, Odbor direktora, eksterni revizor i Direktorat za centralnu harmonizaciju Ministarstva i socijalnog staranja.

Dakle, Izveštaj o poslovanju Službe unutrašnje revizije donosi se i usvaja nezavisno od Izveštaja o poslovanju Društva, pa s tim u vezi rad ove službe neće biti obrađivan u Izveštaju o poslovanju.

7. Izveštaj o radu Sektora za nabavku

Sektor za nabavku u okviru svog djelokruga rada vrši poslove na sprovođenju postupaka javnih nabavki i nabavki, kao i magacinskog poslovanja (zaprimanje, skladištenje i izdavanje materijala, rezervnih djelova, goriva i maziva i alata i sitnog inventara). U okviru sektora posluju tri službe: Služba javne nabavke, Služba nabavke i Magacin.

7.1. Služba javnih nabavki

Tokom prve polovine 2021. godine zaključena su dva Ugovora na osnovu otvorenih javnih postupaka (tendera) za robe, usluge i radove. Ukupna vrijednosti zaključenih tendera je 79.661,80€. Zaključeni Ugovori se odnose na:

1. Nabavka sredstava i opreme lične zaštite na radu zaključen sa DOO „SPARK“ Nikšić, ugovorene vrijednosti 29.998,80€.
2. Nabavka goriva za motorna vozila i građevinske mašine zaključen sa AD „Jugopetrol“ Podgorica, ugovorene vrijednosti 49.663,00€.

Kroz postupak Jednostavnih nabavki sklopljeno je 18 ugovora ukupne vrijednosti 149.946,28€, dok je realizovano 637 nabavki putem predračuna ukupne vrijednosti 127.641,72€. Svi navedeni ugovori odrađeni su u skladu sa propisima važećeg Zakona o javnim nabavkama i QMS standardima, ispunjene su i sve propisane procedure, počev od plana javnih nabavki, preko donošenja odluka o raspisivanju poziva, odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača, do potpisivanja ugovora sa dobavljačem.

7.2. Nabavna služba

Ova služba obuhvata nabavku i magacinsko poslovanje, pa u skladu s tim nabavna služba se bavi nabavkom, skladištenjem i izdavanjem neophodnog materijala za nesmetano obavljanje poslovnih zadataka svih sektora Društva. Njen rad zavisi od nabavne politike Društva i uslova na tržištu.

Osnovni zadaci ove službe su praćenje tržišta, planiranje nabavke materijala u količini i cijeni, evidencija nabavki, predkalkulacija nabavnih cijena i slično. Svi predviđeni i planirani zadaci i obaveze izvršeni su pridržavajući se potpisanih ugovora sa dobavljačima na osnovu otvorenih javnih postupaka (tendera), odnosno direktnom nabavkom od dobavljača kojoj su prethodile tri ponude.

Što se tiče problema u redovnom poslovanju ovog sektora, svakako je neblagovremeno sprovođenje i nerealizovanje postupaka javnih nabavki, koje nisu mogle da se sprovedu zbog neadekvatnih i neblagovremenih specifikacija koje su potrebne za pokretanje samog postupka. Praksa rada u sektoru se veoma razlikuje od rada tokom prethodnih godina, prvenstveno što je komunikacija sa ostalim sektorima Društva na mnogo većem nivou nego ranije, kao i zbog usklađivanja u načinu i procedurama rada kako u okviru samog sektora tako i sa ostalim sektorima Društva.

8. Izveštaj o radu Sektora za finansijske poslove

Rad Sektora za finansijske poslove organizovan je kroz dvije službe:

- Služba za računovodstvo
- Služba plana i analize

Tokom 2021. godine kroz službe u sastavu Sektora za finansije obavljale su se aktivnosti vezane za finansijsko poslovanje, obračun i isplatu zarada, naknada zarada, poreza i doprinosa, računovodstvene evidencije poslovnih procesa, evidencija prihoda i rashoda, kao i planiranje, analiziranje i kontrola poslovanja u skladu sa zakonskim propisima, profesionalnom regulativom i opštim aktima privrednih subjekata.

Služba za računovodstvo svoje poslovne aktivnosti obavlja preko poslovnog softvera, koji je usklađen sa Zakonom o računovodstvu, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Pravilnikom o računovodstvenim politikama. Putem ovog softvera svakodnevno su evidentirane i obrađivane poslovne aktivnosti o kojima se menadžment Društva redovno izvještavao. Izrađeni su finansijski iskazi za prethodni obračunski period, saradivalo se sa eksternim revizorom, kontrolisane su i obrađene finansijske i količinske korekcije koje su uticale na poslovne aktivnosti, sprovedene su sudske presude i slično. Osim kroz korišćenje poslovnog softvera, a radi lakšeg praćenja poslovnih transakcija zaposleni u Službi za računovodstvo vode evidencije kroz operativne aplikacije namjenjene kancelarijskom poslovanju, poput MS Office.

Pored računovodstvenih poslova u ovom sektoru, a kroz djelatnost Službe plana i analize, tokom prethodnog obračunskog perioda obezbjedili su se neophodni statistički podaci, analizirane su poslovne aktivnosti, izrađeni su razni izvještaji neophodni za adekvatno i plansko upravljanje poslovnim transakcijama, uspostavljena je saradnja sa Regulatornom agencijom za energetiku, izrađen je konačan izvještaj za Benchmarking za 2020. godinu i isti pripreman za 2021. godinu, saradivano je sa Upravom za vode, nadležnim ministarstvom i nadležnim sekretarijatom kod Osnivača, Upravom za statistiku – Monstat i svim ostalim korisnicima.

Jedan od zadataka Službe plana i analize je kalkulacija cijena usluga koje Društvo pruža svojim korisnicima. Kako su kalkulacije cijene usluga komunalnih djelatnosti regulisane Zakonom o komunalnim djelatnostima i Metodologijom za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti, to je ova služba usko saradivala sa Regulatornom agencijom koja je nadležna za sprovođenje regulacije cijena pomenutih usluga. U skladu s tim, tokom 2020. godinu u zakonskom roku, zaposleni u službi su podnijeli svu dokumentaciju potrebnu za dobijanje saglasnosti na predlog cijena pomenutih usluga za 2021. godinu kako Odboru direktora, tako i Regulatornoj agenciji. S ozirom da je zbog administrativnih problema na višem nivou postojala prepreka da se dobiju saglasnosti na ove predloge cijene, to su iste dobijene tek tokom 2021. godine, pa su nove cijene regulisanih komunalnih djelatnosti počele da se primjenjuju od 01.06.2021. godine, a u periodu od 01.01. do 31.05.2021. godine Društvo

je bilo prinuđeno da u skladu sa članom 56a primjenjuje privremene cijene za usluge regulisanih komunalnih djelatnosti, koje su 10% manje od cijena koje su važile u mjesecu prije predavanja zatjeva za dobijanje saglasnosti na predlog cijena usluga.

Kako je zakonska obaveza da se zahtjev za dobijanje saglasnosti na predlog cijena usluga regulisanih komunalnih djelatnosti za sledeću godinu predaje do kraja aprila tekuće godine, uz svu neophodnu dokumentaciju, to je ova služba blagovremeno podnijela isti za 2022. godinu. Nakon toga dobijena je saglasnost na predlog cijene usluge crpljenja, odvoza i zbrinjavanja otpadnih voda iz septičkih jama (koja iznosi 19,3975€/m³), kao i uslovna saglasnost na predlog cijena usluga javnog vodosnabdijevanja i prihvatanja i odvođenja otpadnih voda. Tokom oktobra stigao je dopis od Regulatorne agencije kojom nam se ukida saglasnost na predlog ovih cijena zbog neispunjavanja zakonske obaveze Osnivača, odnosno zbog neusvajanja Godišnjeg programa rada i finansijskog plana za 2021. godinu od strane SO Budva, kao jedne od osnovnih karika za obračun predloga cijena usluga regulisanih komunalnih djelatnosti za 2022. godinu. Nakon ukidanja ove saglasnosti Društvo se našlo u situaciji da od 01.01.2022. godine treba ponovo da uvede privremenu cijenu u skladu sa članom 56a Zakona o komunalnim djelatnostima. Kako bi to trebala biti privremena cijena na već privremenu cijenu koja je važila u martu (mjesecu prije podnošenja zahtjeva za dobijanje saglasnosti na predlog cijena usluga za 2022. godinu) to je pitanje da li se privremena cijena može obračunati na već privremenu cijenu ili se privremena cijena u ovoj situaciji obračunava na cijenu za koju je Društvo dobilo saglasnost od Regulatorne agencije, a koja je počela da se primjenjuje od 01.06.2021. godine. Obzirom da se Društvo našlo u situaciju koju ne može samo da prevaziđe, menadžment Društva se obratio i nadležnom sekretarijatu i Regulatornoj agenciji i nadležnom ministarstvu za pomoć u prevazilaženju ovog problema. Do izrade finansijskih iskaza nismo dobili konkretan odgovor u vezi ovog problema.

Godišnji program rada i finansijski plan, Finansijski iskazi, Izvještaj menadžmenta i Izvještaj o poslovanju svakako su najznačajniji i najiscrpniji izvještaji koje ovaj sektor obrađuje.

Nakon dobijanja Revizorskog izvještaja za 2020. godinu, sagledane su sve primjedbe i sugestije, pa se pristupilo otklanjanju manjkavosti koje se tiču rada Sektora za finansije. S tim u vezi odrađeno je sledeće:

- U okviru nekretnina, postrojenja i opreme prikazana su sredstva u pripremi koja su se odnosila na ulaganja vršena od 2011. do 2017. godine. Na osnovu dopisa Službe za planiranje, organizaciju u kom je navedeno da pomenuta ulaganja nisu izvršena, te da se pojedini projekti zbog prokota vremena ne mogu više iskoristiti, izvršenop je umanjevanje vrijednosti za ova sredstva, odnosno ista su isknjižena.
- Tokom novembra 2021. godine raspisan je tender za nabavku usluge vršenja procjene vrijednosti imovine i kapitala. Postupak je raspisan u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Do okončanja postupka pristigle su tri ponude. Kako je jedino ponuda DOO Računovođa Podgorica bila ispravna, to se ista izabrala i krajem godine potpisan je Ugovor o nabavci usluge vršenja procjene vrijednosti imovine i kapitala Društva.
- U toku 2021. godine izvršena je korekcija startnog dijela zarade u skladu sa zakonom.

- Izrađene su Izmjene i dopune Pravilnika o računovodstvenim politikama u skladu sa MRS/MSFI. Odbor direktora donio je Odluku o usvajanju izmjena i dopuna ovog pravilnika, pa su Finansijski iskazi za 2021. godine izrađeni u skladu s istim.
- Kao što je prethodno rečeno, Izvještaj o poslovanju Službe unutrašnje revizije donosi se i usvaja nezavisno od Izvještaja o poslovanju, pa će se isti posebno dostaviti na usvajanje Odboru direktora koji će ga dostaviti Osnivaču na dalje postupanje.
- Pokrenute su aktivnosti vezane za procjenu imovine i kapitala, kao i aktivnosti za usaglašavanje stanja međusobnih obaveza i potraživanja sa Osnivačem, nakon čega će Upravi za imovinu biti poslani obrasci o nepokretnoj imovini, dok su obrasci o pokretnoj imovini poslani.
- Putem asignacije naplaćen je dio dugovanja od Osnivača po osnovu duga Sekretarijata za investicije, Sekretarijata za komunalno-stambene poslove, kao i budžetskog korisnika Službe zaštite i spasavanja u ukupnom iznosu od 329.788,86€.
- S ciljem usaglašavanja međusobnih potraživanja i obaveza, tokom 2021. godine Društvo i Osnivač su oformili dvije komisije čiji je zadatak da međusobno sarađuju i utvrde tačno stanje međusobnih potraživanja i obaveza. Društvo je dostavilo svu potrebnu dokumentaciju, sa specifikacijom, ali komisija koju je Osnivač formirao još uvijek nije izvijestila Društvo da li je završena analiza dostavljene dokumentacije, kao ni da li su saglasni sa iskazanim stanjem međusobnih potraživanja i obaveza, osim Sekretarijata za investicije, koji je dostavio potpisane Izvode otvorenih stavki na dan 31.12.2021.godine. Moglo bi se reći da su ova međusobna potraživanja i obaveze „kamen spoticanja“ u poslovanju Društva, jer po ovom pitanju status quo traje već određeni niz godina.

9. Izveštaj o poslovanju

Sve investicione, finansijske i poslovne aktivnosti Društva su novčano iskazane vrijednosti kroz osnovne finansijske iskaze: bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o tokovima gotovine, izvještaj o promjenama na kapitalu i napomene uz finansijske izvještaje. Pomenuti izvještaji predstavljaju informacionu podlogu za analizu poslovanja, odnosno izvještaj o poslovanju i neophodno ih je posebno analizirati kako bi se ukazalo na određene aspekte finansijski izraženih aktivnosti Društva. Izvještaj o poslovanju Društva predstavlja ispitivanje i ocjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja Društva u odnosu na prethodni period.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa Zakonom o računovostvu i reviziji, sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izvještavanja (MSFI) i sa Međunarodnim Računovodstvenim Standardima (MRS). Svi finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška i prikazani su u važećoj valuti Crne Gore (EUR, €). Uporedni podaci predstavljaju stanje na kraju prethodne poslovne godine, odnosno početna stanja 2021. godine.

9.1. Radna snaga

Izveštaj o radnoj snazi odrađen je na osnovu bruto bilansa, odnosno troškova za zarade, naknade zarada i ostalih primanja, kao i na osnovu izvještaja Sektora za pravne i opšte poslove o raznim strukturama zaposlenih u Društvu.

Vrste rada placanja	2020 radni sati	2020 primanja	2021 radni sati	2021 primanja	index radni sati	index primanja
broj radnika	237		226		95	
startni dio		186.880,20		240.960,46		129
redovan rad	384.162	1.891.761,35	358.660	1.806.117,61	93	95
nocni rad	19.334	112.392,39	18.688	108.193,52	97	96
drzavni praznik	22.128	105.122,55	15.744	79.727,02	71	76
rad na drz.praznik	2.131	13.294,53	1.838	12.195,29	86	92
nocni rad na drz.praznik	810	7.021,03	622	5.812,74	77	83
godisnji odmor, placen godisnji	41.088	200.140,92	51.840	259.452,81	126	130
prevoz		28.047,72		36.342,99		130
bolovanje do 30 dana	6.280	23.796,36	4.976	16.335,98	79	69
bol.lijecenje, izolacija	7.296	39.368,51	13.360	65.337,22	183	166
porodiljno, odrz.trud.	11.240	62.022,25	5.760	32.998,71	51	53
bolovanje preko 60dana	1.032	2.753,00	1.080	2.360,08	105	86
prekovremeni rad	4.687	29.783,33	4.315	28.369,27	92	95
bolovanje preko 30 dana	712	1.886,88	1.528	3.902,92	215	207
ucinak	3.952	2.837,87	9.720	8.881,76	246	313
ostalo + radna grupa		9.919,65		3.320,44		33
dopunski rad + korisnici penzije		789,48		0,00		0
kazne	184	-368,68	0	0,00	0	0
ukupno placeni sati	505.036		488.131		97	
ukupan bruto		2.982.955,87		2.982.971,02		100
ukupno rad. bruto	505.036	2.717.449,34	488.131	2.710.308,82	97	100
ukupno neto LD		1.820.759,32		1.821.915,70		100
prosječan neto		639,99		671,06		105

Tabela 19.: analiza plate po vrstama zarade

U Društvu je tokom 2021. godine prosječan broj zaposlenih bio 226, ili 5% manje nego u 2020. godini, dok je prosječna neto zarada mjesečno po zaposlenom iznosila 671,06€, što je za 5% više nego u prethodnom obračunskom periodu.

Tokom 2021. godine uspostavljena je saradnja sa agencijom za ustupanje zaposlenih DOO Kadar plus iz Bara, koja je u novembru i decembru ustupila 30 zaposlenih našem Društvu. Ukupan bruto po ovom osnovu iznosi 82.933,61€, od čega je neto zarada 44.431,05€, neto zimmica 10.500€, porez i doprinosi na teret zaposlenog 21.873,35 i doprinosi na teret poslodavca 6.129,21€.

Ostala davanja za radnike i ostale naknade tokom 2021. godine odnosila su se na: otpremnina prilikom odlaska u penziju (4.229,87€); otpremnina po osnovu sporazumnog prekida radnog odnosa (94.505,48€); službena putovanja (2.963,53€); terenski dodatak (3.169,30€); pomoć u slučaju smrti člana porodice (7.000€); ostale pomoći zaposlenima (5.400€); zimmica, subvencije i pokloni (88.180€); troškovi po osnovu ugovora o djelu (218.030,97€); troškovi zakupa od fizičkih lica (2.305,24€) i troškovi naknada članovima odbora direktora (21.276,52€). Krajem 2019. godine izglasan je novi Zakon o radu, koji je stupio na snagu 07.01.2020. **Novi Zakon o radu uslovljava privredna društva da u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona moraju da donesu u usvoje novi Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.** Zbog pandemije novog koronavirusa, kao i zbog toga što od strane Sindikata Crne Gore nije donesen novi Granski kolektivni ugovor i što su najavljene izmjene i dopune Zakona o radu krajem 2021. godine, očekuje se da će se usklađivanje akata izvršiti tokom 2022. godine. Osim toga postoji još mnogo izmjena u Zakonu o radu koji se tiču radnih odnosa – ugovori o radu? šta su posebni ugovori? kakav je obračun zarada? propisi i podzakonski akti? i slično, a za koje se takođe očekuju usklađivanja tokom 2022. godine.

Planom za 2021. godinu nije predviđeno sklapanje sporazumnih raskida ugovora o radu, međutim Odbor direktora Društva je donio odluku da se ipak sa petoro zaposlenih potpišu sporazumni raskidi ugovora o radu, kojima je u skladu sa Odlukom o utvrđivanju visine otpremnine za sporazumni prestanak radnog odnosa zaposlenima u DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva broj 01-1486/1 od 08.03.2018. godine isplaćen odgovarajući iznos iste.

Po podacima kadrovske evidencije, koji su dobijeni od Sektora za Pravne i opšte poslove, na dan 31.12.2021. godine Društvo je imalo 224 zaposlena.

Polna struktura zaposlenih na dan 31.12.2021. u Društvu je 166 muškarca i 58 žena, odnosno 74/26, dok je kvalifikaciona struktura sledeća:

	STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH
1	nekvalifikovani radnik	28
2	polukvalifikovan radnik	3
3	kvalifikovan radnik	47
4	srednja stručna sprema	101
5	visoko kvalifikovan radnik	3
6	viša stručna sprema	5
7	visoka stručna sprema	37
	UKUPNO	224

Struktura zaposlenih na dan 31.12.2021. prema ukupnim godinama staža bila je:

do 10 godina staža	52 zaposlena
od 10 do 20 godina staža	68 zaposlenih
od 20 do 30 godina staža	63 zaposlena
<u>preko 30 godina staža</u>	<u>41 zaposleni</u>
UKUPNO	224 zaposlena

U izvještaju Sektora za pravne i opšte poslove data je informacija da je proces ispravljanja podataka u softveru koji su vezani za kadrovsku službu u toku i da će se nakon ispravke podataka dobijati precizniji i opširniji podaci u vezi kadrovske, kvalifikacione, stažne i starosne strukture zaposlenih.

Fond PIO Crne Gore utvrdio je radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, što svakako utiče na uvećanje bruto zarada zaposlenih, i to:

1. Stepen uvećanja 12/14 utvrđen je za radna mjesta
  - a) monter na održavanju vodovodne mreže (8 izvršilaca) i
  - b) bravar/varilac (8 izvršilaca)
2. Stepen uvećanja 12/15 utvrđen je za radna mjesta
  - a) radnik na održavanju kanalizacije (8 izvršilaca) i
  - b) vozač specijalne cistjerne i cistjerne za fekalije (8 izvršilaca)

Treba napomenuti da će novi Zakon o radu iziskivati napore menadžmenta da, uz promjene koje će se neminovno desiti u organizacionoj strukturi i koje će direktno uticati na troškove Društva, održi likvidnost i solventnost poslovanja.

9.2. Analiza finansijskih iskaza

Analiza finansijskih iskaza je svakako najvažniji dio cjelokupne analize poslovanja Društva, jer se na osnovu nje donosi sud o bonitetu Društva, njegovom položaju i uspješnosti menadžmenta. Analiza finansijskih iskaza obuhvata detaljne analize bilansa – bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o tokovima gotovine i izvještaj o promjenama na kapitalu.

Tokom 2020. godine usvojen je novi Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica, kao i do promjene izgleda pojedinih bilansa (bilans stanja i bilans uspjeha), pa su finansijski iskazi i analiza istih izrađeni u skladu sa ovim izmjenama.

9.2.1. Analiza bilansa stanja

Bilans stanja predstavlja presjek stanja poslovanja Društva i oslikava njegov finansijski položaj na određeni dan kroz oblik i strukturu sredstava i izvora finansiranja. Struktura sredstava (aktiva) prikazuje investicione aktivnosti - način na koji su sredstva uložena, dok struktura izvora finansiranja (pasiva) ukazuje na efekte investicionih aktivnosti.

Uslov za održavanje likvidnosti i solventnosti predstavlja finansijska ravnoteža, pa je opšti cilj analize bilansa stanja ispitivanje snage Društva, odnosno ispitivanje likvidnosti, solventnosti i kapitalne osnove Društva.

POZICIJE AKTIVE	2021	2020	2019	index 2021/ 2020	index 2021/ 2019
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL					
B. STALNA IMOVINA	12.736.317	13.243.588	13.910.100	96	92
I NEMATERIJALNA ULAGANJA	7.633	4.931	5.425	155	141
1. Ulaganja u razvoj					
2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	7.633	4.931	5.425	155	141
3. Goodwill					
4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi					
II NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA	12.724.130	13.231.584	13.895.309	96	92
1. Zemljište i objekti	9.482.987	9.938.219	10.499.449	95	90
2. Postrojenja i oprema	365.145	363.134	464.758	101	79
3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema	3.209	2.488	3.359	129	96
3.1. Investicione nekretnine					
3.2. Biološka sredstva					
3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva	3.209	2.488	3.359	129	96
4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi	2.872.789	2.927.743	2.927.743	98	98
III DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA	4.554	7.073	9.366	64	49
1. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica					
2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima					
3. Učešća u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)					
4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)					
5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća					
6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrijednosti)					
7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja	4.554	7.073	9.366	64	49
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	457.407	380.092	185.522	120	247
D. OBRтна SREDSTVA	4.747.097	5.837.473	5.836.326	81	81
I ZALIHE	408.676	412.129	562.583	99	73
1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni djelovi, sitan inventar i auto gume)	408.676	412.129	561.779	99	73
2. Nedovršena proizvodnja					
3. Gotovi proizvodi i roba					
4. Dati avansi	0	0	804		0
II KRATKORIČNA POTRAŽIVANJA	3.688.702	4.406.611	4.010.179	84	92
1. Potraživanja od kupaca	3.640.881	4.322.754	3.996.158	84	91
2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica					
3. Potraživanja od ostalih povezanih lica					
4. Ostala potraživanja	47.821	83.857	14.021	57	341
4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit					
4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost					
4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	47.821	83.857	14.021	57	341
III KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI	0	0	0		
1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namijenjeno trgovanju					
2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udjeli					
3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani					
IV GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	649.719	1.018.733	1.263.564	64	51
V STALNA SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO					
E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	717	0	1.178		61
F. UKUPNA AKTIVA	17.941.538	19.461.153	19.933.126	92	90

Tabela 20.: Bilansa stanja - pozicije aktive (u EUR)

Aktiva Društva ukupno iznosi 17.941.538€, umanjena je za 8% u odnosu na 2020. godinu, odnosno 10% u odnosu na 2019. godinu i se sastoji iz pozicija kako slijede:

- STALNA IMOVINA koja se sastoji iz: nematerijalnih ulaganja (koncesije, patenti, licence i slična prava) u iznosu od 7.633€; zatim nekretnina postrojenja, opreme i bioloških sredstava (zemljište i objekti, postrojenja i oprema, ostala ugrađena oprema, alati i oprema) u ukupnom iznosu od 12.724.130€; kao i dugoročnih finansijskih sredstava (ostali dugoročni finansijski plasmani i potreživanja) koja se odnose na potraživanja od zaposlenih po osnovu stambenih kredita u ukupnom iznosu od 4.554€.

- ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA ukupno iznose 457.407€ i odnose se na akumulirane poreske prihode nastale po osnovu privremene razlike između sadašnje knjigovodstvene vrijednosti i poreske vrijednosti osnovnih sredstava, kao i akumuliranih rezervisanja za odlazak u penziju i rezervisanja za jubilarne nagrade.

- OBRTNA SREDSTVA ukupno iznose 4.747.097€, a sastoje se iz: zaliha materijala (408.676€); zatim kratkoročnih potraživanja od kupaca (3.640.881€) i ostalih potraživanja (47.821€); gotovini na računima i blagajni (649.719€); kao i aktivnih vremenskih razgraničenja (717€).

- KRATKOROČNIH FINANSIJSKIH PLASMANA u posmatranom periodu nije bilo.

POZICIJE PASIVE	2021	2020	2019	index 2021/ 2020	index 2021/ 2019
A. KAPITAL	14.179.302	14.899.335	16.172.438	95	88
I OSNOVNI KAPITAL	4.465.405	4.465.405	4.465.405	100	100
II NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL					
III EMISIONA PREMIJA					
IV REZERVE	10.508.171	10.531.040	10.538.636	100	100
1. Zakonske rezerve					
2. Statutarne rezerve					
3. Druge rezerve					
4. pozitivne revalorizacione rezerve i nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	10.508.171	10.531.040	10.538.636	100	100
5. Negativne revalorizacione rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata					
V NERASPOREĐENI DOBITAK ILI GUBITAK	-794.274	-97.110	1.168.397	818	-68
1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina		1.168.397	1.032.303	0	0
2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	22.869	7.596	136.094	301	17
3. Gubitak ranijih godina	97.110				
4. Gubitak tekuće godine	720.033	1.273.103			
VI UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU					
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE	387.703	304.253	280.023	127	138
I DUGOROČNA REZERVISANJA	387.703	304.253	280.023	127	138
1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	387.703	304.253	280.023	127	138
2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku					
3. Ostala dugoročna rezervisanja					
II DUGOROČNE OBAVEZE	0	0	0		
1. Dugoročni krediti	0	0	0		
2. Ostale dugoročne obaveze					
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE					
D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE					
E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE	2.288.017	3.160.643	2.302.986	72	99
I KRATKOROČNA REZERVISANJA					
II KRATKOROČNE OBAVEZE	2.288.017	3.160.643	2.302.986	72	99
1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije					
2. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija					

3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije			52.346		0
4. Obaveze prema dobavljačima	2.246.202	2.622.438	2.136.807	86	105
5. Obaveze po mjenicama					
6. Obaveze prema matičnim i zavisim pravnim licima					
7. Obaveze prema ostalim povezanim licima					
8. ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze	41.815	538.205	113.833	8	37
8.1. Ostale obaveze iz poslovanja	2.778	5.080	1.156	55	
8.2. Ostale kratkoročne obaveze	549	483.371	2.959	0	19
8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	38.488	49.754	6.303	77	611
8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit			103.415		0
8.5. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno					
F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	1.086.516	1.096.921	1.177.679	99	92
G. UKUPNA PASIVA	17.941.538	19.461.152	19.933.126	92	90

Tabela 21.: Bilansa stanja – pozicije pasive (u EUR)

Pasiva Društva ukupno iznosi 17.941.538€, umanjena je za 8% u odnosu na 2020. godinu, odnosno 10% u odnosu na 2019. godinu i se sastoji iz pozicija kako slijede:

- KAPITAL Društva iznosi 14.179.302€, a sastoji se iz OSNOVNOG KAPITALA u iznosu od 4.465.405€; zatim REVALORIZACIONIH REZERVI u iznosu od 10.508.171€; kao i GUBITKA u iznosu od -794.274€. Iznos gubitka iz bilansa stanja sastoji se neraspoređenog dobitka tekuće godine iz revalorizacionih rezervi (22.869€), gubitka ranijih godina (-97.110€) i gubitka tekuće godine (-720.033€).

- DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE ukupno iznose 387.703€ i odnose se na akumulirana rezervisanja za nagrade i druge beneficije zaposlenih.

- KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE ukupno iznose 2.288.017€, odnose se na kratkoročne obaveze prema dobavljačima (2.246.202€) i ostale kratkoročne obaveze iz poslovanja – zarade i naknade zarada (549€); preplaćena potraživanja od kupaca (2.778€) i obaveze po osnovu PDV-a i ostalih javnih prihoda (38.488€).

- PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA ukupno iznose 1.086.516€ i odnose se na odloženo priznavanje prihoda od Opštine, IPA-projekata i ostalih donacija (1.082.999€), razgraničenje obaveza za PDV (2.309€) i odloženih prihoda od kamata po osnovu stambenih kredita datih zaposlenima (1.208€).

9.2.2. Analiza bilansa uspjeha

Bilans uspjeha je periodičan izvještaj kroz koji se sagledava prinosni položaj Društva. Veoma je važan za planiranje budućeg poslovanja. Osnovni elementi ovog bilansa su prihodi i rashodi, a njihova razlika predstavlja finansijski rezultat poslovanja, koji može biti pozitivan (dobit) ili negativan (gubitak), što iziskuje detaljnu analizu rezultata kako bi se dobio uvid u prinosnu moć Društva.

Prihodi se sastoje od prihoda iz poslovanja (redovni prihodi) i prihoda koji nisu rezultat uobičajenih aktivnosti (dobit / vanredni prihodi). Rashodi se sastoje od troškova (redovni rashodi) i gubitaka (vanredni rashodi) u toku određenog vremenskog perioda izraženi u novčanoj vrijednosti. Razlika između prihoda i rashoda predstavlja finansijski rezultat poslovanja Društva, kao i osnovno mjerilo uspješnosti njegovog poslovanja – *dobitak/gubitak*.

POZICIJA	2021	2020	2019	index 2021/ 2020	index 2021/ 2019
1. Prihodi od prodaje - neto prihod	5.964.319	4.556.697	7.112.328	131	84
prihodi od prodaje vode i odvođenja otpadnih voda PL	2.676.931	2.045.987	3.878.389	131	69
prihodi od prodaje vode i odvođenja otpadnih voda FL	3.128.022	2.311.534	3.023.288	135	103
prihodi od usluga (priključci, naknada, crpljenje, baždarenje, monitoring, registracija, nelegalna preuzeta voda, štete, ostalo)	159.366	199.176	210.651	80	76
2. promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje					
3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	54.995	37.754	58.968	146	93
4. Ostali prihodi iz poslovanja	521.256	287.504	202.795	181	257
a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	490.562	162.471	140.238	302	350
prihodi od refundacija bolovanja	65.914	68.669	33.733	96	195
prihodi od dotacija - opština	337.030				
odloženi prihodi	87.618	87.589	102.083	100	86
prihodi od povraćaja poreskih dažbina	0	6.205	4.420	0	
ostali poslovni prihodi	0	8	2	0	0
b) Ostali prihodi iz poslovanja	30.694	125.033	62.557	25	49
viškovi materijala i osnovnih sredstava	7.206	25.349	33.703	28	21
prihodi od smanjenja obaveza po osnovu zakona	756	60.610	1.080	1	70
prihodi od ukidanja rezervisanja	3.939	9.426	20.668	42	19
ostali poslovni prihodi - kazne, sudske takse, nagrada izvršitelja, štete	15.700	29.648	7.106	53	221
prihodi iz ranijih godina	3.093	0	0		
c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine					
5. Troškovi poslovanja	2.858.248	2.412.686	3.110.411	118	92
a) Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala	1.749.215	1.374.156	1.792.535	127	98
regionalni vodovod	1.219.340	835.064	1.216.569	146	100
troškovi materijala, rezervnih djelova, kancelarijskog materijala	189.541	178.582	247.054	106	77
troškovi goriva i maziva	50.651	50.752	62.966	100	80
troškovi električne energije	289.683	309.758	265.946	94	109
b) Ostali troškovi poslovanja	1.109.033	1.038.530	1.317.876	107	84
troškovi transportnih usluga	17.275	24.955	25.487	69	68
troškovi usluga održavanja osnovnih sredstava	30.850	32.041	107.737	96	29
troškovi zakupa poslovnog inventara, prostora i opreme	24.647	152	146	16215	16882
troškovi reklamne i propagande	363	0	1.131		32
troškovi usluga zaštite na radu	5.400	5.400	5.625	100	96
troškovi korišćenja vode - Čelobrd	0	5.000	5.000	0	0
troškovi komunalnih usluga	7.159	8.505	0		
troškovi amortizacije osnovnih sredstava	544.394	676.273	748.604	80	73
troškovi rezervisanja	87.389	33.655	59.787	260	146
troškovi zdravstvenih usluga	27.040	22.950	34.818	118	78
troškovi usluga advokata, notara i javnog izvršitelja	58.876	11.149	36.957	528	159
troškovi održavanja čistoće	19.365	9.176	16.274	211	119
troškovi usluga revizije	4.000	3.000	3.300	133	121
troškovi savjetovanja i drugih intelektualnih usluga	16.074	24.487	30.220	66	53
troškovi usluga parkiranja	7.296	1.820	0		
troškovi neproizvodnih usluga - oglasi, špedicija, ostalo	17.086	8.858	16.088	193	106
troškovi reprezentacije	6.031	5.129	5.269	118	114
troškovi osiguranja imovine i radnika	3.702	5.524	5.196	67	71
troškovi platnog prometa	13.879	10.745	16.612	129	84
troškovi članarina - udruženja, sindikat, privredna komora	15.352	14.681	15.945	105	96
troškovi posebnih naknada (koncesije i regulatorna agencija)	154.506	89.108	130.164	173	119
troškovi drugih poreza - prirez, carina	28.637	26.944	30.407	106	94
sudski troškovi i troškovi vještačenja	2.490	1.800	0		
ostali nematerijalni troškovi - sud. izvrš., registracija, atesti, ostalo	17.222	17.178	23.109	100	75
6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	3.551.570	3.326.470	3.537.824	107	100
a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	2.234.927	2.098.500	2.229.394	107	100
b) Troškovi poreza i doprinosa	1.316.643	1.227.970	1.308.430	107	101
1/Troškovi poreza	286.372	269.440	304.075	106	94
2/Troškovi doprinosa za penzije	641.758	596.481	608.584	108	105

3/Troškovi doprinosa	388.513	362.049	395.771	107	98
7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske)	0	0	0		
a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)					
b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtne imovine (osim finansijske)					
8. Ostali rashodi iz poslovanja	364.903	443.402	153.532	82	238
manjkovi i rashod materijala, alata, inventara i osnovnih sredstava	76.166	149.741	10.925	51	697
direktni otpisi kratkoročnih potraživanja	231.189	39.299	45.377	588	509
kazne i naknade trećim licima	42.823	245.873	66.964	17	64
izdaci za humanitarne i sportske namjene	14.550	7.994	29.494	182	49
drugi nepomenuti rashodi	3	314	772	1	
rashodi iz ranijeg perioda	172	181	0		
I. Poslovni rezultat	-234.151	-1.300.603	572.324	18	-41
9. Prihodi po osnovu učešća u kapitalu	0	0	0		
a) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica					
b) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica					
c) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica					
10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike i efekti ugovorene zaštite)	396.434	433.530	428.457	91	93
a) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica					
b) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica					
c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica	396.434	433.530	428.457	91	93
prihodi od kamata po osnovu potraživanja	390.371	432.756	424.997	90	92
prihodi od kamata po sudskim izvršenjima	5.871	450	2.587	1305	227
prihodi od kamata - ostalo	192	324	873	59	22
11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite	0	0	0		
a) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica					
b) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica					
c) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica					
12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	-956.565	-600.275	-762.544	159	125
a) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finan. sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	332.317	419.585	110.616	79	300
b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finan. sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	1.288.882	1.019.860	873.160	126	148
ispravka vrijednosti kupaca	1.288.702	591.400	776.589	218	166
rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti	180	428.460	96.571	0	
13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite	3.065	325	13.939	943	22
a) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima					
b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa drugim povezanim licima					
b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima	3.065	325	13.939	943	22
II. Finansijski rezultat	-563.196	-167.070	-348.026	337	162
III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja	-797.347	-1.467.673	224.298	54	-355
IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno					
V. Rezultat prije oporezivanja	-797.347	-1.467.673	224.298	54	-355
14. Poreski rashod perioda	77.314	194.570	-82.428	40	-94
1. Tekući porez na dobit	0	0	-103.415		0
2. Odloženi poreski rashod ili prihod perioda	77.314	194.570	20.987	40	368

15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja	-720.033	-1.273.103	141.870	57	-508
VI. Bruto rezultat drugih stavki rezultata /povezanih s kapitalom/	22.869	7.596	24.224	301	94
1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava	22.869	7.596	24.224	301	94
2. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja					
3. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu vlasničke instrumente kapitala					
4. Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova definisanih naknada aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada					
5. Promjene učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva					
6. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje					
7. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine					
8. Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka					
VII. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda u vezi sa drugim stavkama rezultata /povezanim kapitalom/					
VIII. Neto rezultat drugih stavki rezultata /povezanih kapitalom/	22.869	7.596	24.224	301	94
IX. Neto sveobuhvatni rezultat	-697.164	-1.265.507	166.094	55	-420
X. Zarada po akciji					
1. Osnovna zarada po akciji					
2. Umanjena (razdvojena) zarada po akciji					
XI. Neto rezultat koji pripada vlasnicima matičnog pravnog lica					
XII. Neto rezultat koji pripada učešćima koji ne obezbjeđuju kontrolu					

Tabela 22.: analitički prikaz bilansa uspjeha (u EUR)

Poslovne promjene koje su se dešavale tokom 2021. godine, a na koje je najveći uticaj svakako imalo usklađivanje računovodstvenih politika sa MRS, MSFI i Zakonom o računovodstvu, dovele su do toga da neto sveobuhvatni rezultat Društva (rezultat nakon oporezivanja) bude negativan i iznosi -697.164€. Analiza bilansa uspjeha obuhvata period od tri godine, kako slijedi:

1. Prihodi od prodaje – neto prihod su u odnosu na prethodnu godinu uvećani za 31%, a njihova analitika je sledeća: prihodi od prodaje vode i prihvatanja i odvođenja otpadnih voda za pravna lica (uvećani 31%), prihodi od prodaje vode prihvatanja i odvođenja otpadnih voda za fizička lica (uvećani za 35%), prihodi od ostalih usluga (umanjeni za 20%).

2. Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje tokom posmatranog perioda nije bilo.

3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe su uvećani za 46% i odnose se na interne situacije, kojih tokom 2021. godine nije bilo, i na prihode od popravljenih vodomjera. Ovi prihodi prvenstveno zavise od potrebe zamjene vodomjera na terenu i servisiranja istih, dok zaključenje internih situacija zavisi od mogućnosti investiranja u infrastrukturu Društva.

4. Ostali prihodi iz poslovanja iznose 521.256€ i u odnosu na prethodni period uvećani su za 81%, dok su u odnosu na 2019. godinu uvećani za 157%. Iz analitike ovih prihoda se vidi da je do uvećanja došlo usled uvećanja prihoda od dotacija. U ove prihode se ubrajaju i prihodi po osnovu naknade nepokrivenih troškova koji su fakturirani Osnivaču u skladu sa članom 56a Zakona o komunalnim djelatnostima.

5. Troškovi poslovanja sastoje se iz nabavne vrijednosti prodane robe i troškova materijala i ostalih troškova poslovanja. Može se reći da je godina za nama, i pored boljeg poslovanja, bila veoma teška u smislu oporavka poslovanja Društva, pa su ovi troškovi u ukupnom iznosu uvećani za 18% u odnosu na 2020. godinu, dok su u odnosu na 2019. godinu umanjeni za 8%. Troškovi za nabavku vode od Regionalnog vodovoda na istom nivou kao 2019. godine. Zbog potpisivanja Ugovora o zakupu poslovnih prostorija sa Mjesnom zajednicom Petrovac troškovi zakupa su veoma uvećani, dok su zbog velikog broja utuženja i predloga za izvršenje troškovi advokatskih usluga i usluga javnog izvršitelja uvećani za preko pet puta. Što se tiče povećanja tržišnih cijena pojedinih usluga došlo je i do uvećanja pojedinih troškova kao što su: troškovi zdravstvenih usluga, održavanja čistoće, usluga revizije i troškovi ostalih neproizvodnih usluga. Takođe je primjetno povećanje troškova ostalih naknada. Ove naknade se odnose na koncesije propisane Zakonom o vodama i Zakonom o komunalnim djelatnosima.

6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi su uvećani za 7% prvenstveno zbog odluke Odbora direktora Društva da se sa pojedinim zaposlenima potpišu Sporazumni raskidi radnog odnosa, iako troškovi po tom osnovu nisu planirani za 2021. godinu.

7. Rashoda po osnovu vrijednosnog uslađivanja imovine (osim finansijske) tokom posmatranog perioda nije bilo.

8. Ostali rashodi iz poslovanja u ukupnom iznosu umanjeni su za 18%.

9. Prihoda po osnovu učešća u kapitalu tokom posmatranih obračunskih perioda nije bilo.

10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova odnose se na prihode od kamata po osnovu potraživanja, prihode od kamata po sudskih izvršenjima i ostalim приходima od kamata. U odnosu na 2020. godinu ovi prihodi su umanjeni za 9%. Kako ovi prihodi predstavljaju negativnu stavku prihoda, jer se prihodi po osnovu kamata od potraživanja obračunavaju na osnovu nenaplaćenih potraživanja nakon 60 dana, može se zaključiti da je naplata bila bolja nego u prethodnim obračunskim periodima. Osim toga, prilikom utuženja ili predloga za izvršenje pristupilo se praksi ukidanja obračuna kamate.

11. Ostalih prihoda po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite tokom posmatranog perioda nije bilo.

12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine odnosi se na prihode i rashode po ovim osnovima i veći su za 59%, odnosno 25% u odnosu na prethodne obračunske periode. Prihodi po ovom osnovu u 2021. godini odnose se na naplatu potraživanja koja je u prethodnim obračunskim periodima proknjižena na ispravku vrijednosti kupaca. Kako je došlo do izmjena, dopuna i usklađivanja računovodstvenih politika Društva sa MRS, MSFI i Zakonom o računovodstvu, to su rashodi po ovom osnovu uvećani jer se odnose na ispravku vrijednosti kupaca za sva potraživanja starija od godinu dana, dok su se ranije odnosila na potraživanja starija od dvije godine. Dakle, ispravka vrijednosti kupaca obuhvatila je dvije godine (2019. i 2020.).

13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite odnose se na kamate iz dužničko-povjerilačkih odnosa, dok kamata po osnovu finansijskih kredita nije bilo, jer je Društvo kreditno relaksirano.

14. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja za 2021. godinu iznosi -797.347€. Obračun odloženih poreskih prihoda, koji su utvrđeni na osnovu privremene razlike između

sadašnje knjigovodstvene vrijednosti i poreske vrijednosti osnovnih sredstava i rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade iznosi 77.314€. Ovi prihodi su umanjili gubitak, pa

15. Gubitak nakon oporezivanja iznosi -720.033€, koji je takođe umanjen za promjene revalorizacionih rezervi, pa Neto sveobuhvatni rezultat iznosi -697.164€.

9.2.3. Analiza izvještaja o tokovima gotovine

Izveštaj o tokovima gotovine predstavlja izvedeni finansijski izvještaj koji sadrži podatke o načinu na koji se gotovina Društva koristila tokom jedne poslovne godine. Tokovima gotovine se utvrđuje iznos gotovine koja je obezbijedena iz poslovanja, iznos ulaganja u investicije, postrojenja i opremu, obim finansiranja potrebnog za proširenje ulaganja u dugoročna sredstva i procjenu stabilnosti Društva u budućim periodima, odnosno ukazuje na sposobnost Društva da stvara gotovinu, kao i potrebu Društva za gotovinom.

Izveštajem o tokovima gotovine utvrđuje se razlika između neto dobiti iz bilansa uspjeha i neto novčanih tokova iz poslovne aktivnosti, odnosno utvrđuje se da li je osnovna djelatnost Društva profitabilna i da li njeno obavljanje omogućava proizvodnju gotovine.

POZICIJA	Iznos			index 2021/ 2019	index 2021/ 2020
	2019	2020	2021		
A TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI					
I Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	7.775.859	4.574.831	5.976.818	77	131
1. Prodaja i primljeni avansi	7.679.499	4.525.991	5.859.707	76	129
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	3.460	774	6.062	175	783
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	92.900	48.066	111.049	120	231
II Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	-7.110.042	-4.806.024	-6.335.740	89	132
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	-3.036.754	-1.515.027	-2.657.183	88	175
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	-3.595.470	-2.965.385	-3.296.802	92	111
3. Plaćene kamate	-7.876	-325	-3.065	39	943
4. Porez na dobitak	-69.246	-97.210	0	0	0
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	-400.696	-228.077	-378.690	95	166
III Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	665.817	-231.193	-358.922	35	155
B TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA					
I Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	2.621	1.973	2.335	89	118
1. Prodaja akcije i udjela (neto priliv)					
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava					
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	2.621	1.973	2.335	89	118
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja					
5. Primljene dividende					
II Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	-151.083	-15.611	-12.427	8	80
1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)					
2. kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	-151.083	-15.611	-12.427	8	80
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)					
III Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	-148.462	-13.638	-10.092	7	74
C TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA					
I Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	0	0	0		
1. Uvećanje osnovnog kapitala					
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	0	0	0		
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze					
II Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	-763.212	0	0		
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela					
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	-763.212	0	0		
3. Finansijski lizing					

4. Isplaćene dividende					
III Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	-763.212	0	0		
D NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	-245.857	-244.831	-369.014	300	297
E GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	1.509.421	1.263.564	1.018.733	67	81
F POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE					
G NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE					
H GOTOVINE NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335-336)	1.263.564	1.018.733	649.719	51	64

Tabela 23.: analitički prikaz novčanih tokova (u EUR)

Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti Društva iznosi -358.922€. Kako su odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti bili veći od priliva gotovine iz poslovnih aktivnosti, to je dovelo do umanjenja neto toka gotovine iz poslovnih aktivnosti. Razlog tome je svakako prethodna 2020. godina koju je obilježila loša turistička sezona usled proglašenja pandemije novog koronavirusa kao i neriješenih administrativnih problema u uspostavljanju novog menadžmenta. Naime, usled većeg priliva novca tokom 2021. godine, plaćale su se i obaveze koje su prenesene iz prethodne godine.

Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja odnosi se na priliv od ostalih finansijskih plasmana (2.335€) i odliva novca usled ulaganja u osnovna sredstva (15.611€).

Neto toka gotovine iz aktivnosti finansiranja nije bilo jer je Društvo kreditno relaksirano, te u nekom budućem periodu se može, u zavisnosti od potrebe, zadužiti po osnovu novog kredita.

Sve prethodno je rezultiralo da ukupan neto tok gotovine tokom 2021. godine bude negativan i iznosi 369.014€.

Gotovina na početku izvještajnog perioda iznosila je 1.018.733€. Nakon svih promjena koje su se desile tokom 2021. godine, gotovina na kraju izvještajnog perioda iznosi 649.719€, što je za 49% manje nego na kraju 2019. godine, odnosno za 36% manje nego na kraju 2020. godine.

9.2.4. Analiza iskaza o promjenama na kapitalu

Izveštaj o promjenama na kapitalu sadrži promjene uloženog kapitala, promjene na revalorizacionim rezervama i akumuliranoj dobiti ili gubitku iz prethodnog obračunskog perioda. Ovaj izvještaj pokazuje kako se finansijski položaj i uspješnost poslovanja odrazila na vrijednost kapitala u proteklom periodu, tj. koje su promjene uticale na povećanje, a koje na smanjenje kapitala u tom periodu.

Osnovni kapital Društva je isti kao i u prethodnom obračunskom periodu. Nakon neto promjena u vidu umanjenja revalorizacionih rezervi i ukupnog gubitka u iznosu od 720.033€ na dan 31.12.2021. godine kapital Društva iznosi 14.179.302€.

pozicija	OPIS	red	osnovni	red	ostali kapital	red	neuplaćeni	red	Emissiona	red	Rezerve	red	Revalorizaci-	red	Neraspo-	red	Gubitak	red	Otkupljene	red	Ukupno	
		br	kapital	br	(rn 309)	br	upisani	br	premija	br	(rn 321,322)	br	zacione	br	ređena	br	(grupa 35)	br	sopstvene	br	(kolone	
	1	2	(30 bez 309)	3	4	5	6	7	8	9	10	11										
1.	stanje na dan 01.01.2020. godini	401	4.465.405	410		419		428		437		446	10.538.636	455	1.168.397	464		473		482	16.060.567	
2.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	402		411		420		428		438		447		456		465		474		483		
3.	korigovano početno stanje na dan 01.01.2020. godine (r.br.1+2)	403	4.465.405	412		421		430		439		448	10.538.636	457	1.168.397	466		475		484	16.060.567	
4.	Neto promjene u 2020. godini	404		413		422		431		440		449	-7.596	458	7.596	467		476		485		
5.	stanje na dan 31.12. 2020. godine (r.br.3+4)	405	4.465.405	414		423		432		441		450	10.531.040	459	1.175.993	468	1.273.103	477		486	14.899.335	
6.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	406		415		424		433		442		451		460		469		478		487		
7.	korigovano stanje na dan 01.01.2021. godini (r.br.5+6)	407	4.465.405	416		425		434		443		452	10.531.040	461	1.175.993	470	1.273.103	479		488	14.899.335	
8.	Neto promjene u 2021. godini	408		417		426		435		444		453	-22.869	462	-1.153.124	471	-455.960	480		489	-720.033	
9.	Stanje na dan 31.12.2021.godine (r.br. 7+8)	409	4.465.405	418		427		436		445		454	10.508.171	463	22.869	472	817.143	481		490	14.179.302	

Tabela 24.: iskaz o promjenama na kapitalu (u EUR)

9.3. Pokazatelji poslovanja

Analiziranjem finansijskih pokazatelja povezuju se finansijski iskazi, odnosno bilans stanja i bilans uspjeha, što omogućava vrednovanje finansijskog stanja i poslovanja Društva.

2020. godinu obilježila je pandemija novog koronavirusa, koja je imala negativan efekat na poslovanje Društva, što je evidentno kako iz analize bilansa, tako i iz pokazatelja poslovanja koji slijede.

9.3.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti se koriste za procjenu sposobnosti Društva da servisira tekuće obaveze, odnosno da je u mogućnosti da plaća svoje tekuće obaveze baveći se svojom osnovnom djelatnošću. Osnovni pokazatelji likvidnosti su tekuća i ubrzana likvidnost i finansijska stabilnost.

Tekuća likvidnost = tekuća sredstva / tekuće obaveze

TEKUĆA LIKVIDNOST	2018	2019	2020	2021
tekuća sredstva	6.506.849	5.837.504	5.837.473	4.747.097
tekuće obaveze	4.404.536	3.480.665	4.257.566	3.374.533
koeficijent	1,48	1,68	1,37	1,41

Ubrzana likvidnost = (tekuća sredstva - zalihe) / tekuće obaveze

UBRZANA LIKVIDNOST	2018	2019	2020	2021
tekuća sredstva	6.506.849	5.837.504	5.837.473	4.747.097
zalihe	629.596	562.583	412.129	408.676
tekuće obaveze	4.404.536	3.480.665	4.257.566	3.374.533
koeficijent	1,33	1,52	1,27	1,29

Finansijska stabilnost = dugotrajna imovina / (kapital + dugoročne obaveze)

FINANSIJSKA STABILNOST	2018	2019	2020	2021
dugotrajna imovina	14.516.943	13.910.100	13.243.589	12.736.317
kapital	16.060.568	16.172.438	14.899.335	14.179.302
dugoročne obaveze	482.320	0	0	0
koeficijent	0,93	0,86	0,89	0,90

Racio novčane likvidnosti = novac na žiro-računu na kraju posl.god. / tekuće obaveze

RACIO NOVČANE LIKVIDNOSTI	2018	2019	2020	2021
novac na ž.r.	1.509.421	1.263.564	1.018.733	649.719
tekuće obaveze	4.404.536	3.480.665	5.837.473	3.374.533
koeficijent	0,34	0,36	0,17	0,19

Dosadašnje operativne aktivnosti Društva bile su usmjerene na povećanje očitavanja i fakturisanje očitanih kubika vode, zatim na naplatu i smanjenje potraživanja kako bi se obezbijedila nesmetana likvidnost Društva i poboljšala njegova finansijska stabilnost i položaj.

Primjetno je da se kroz prikazani vremenski period koeficijenti likvidnosti mijenjaju. I pored ovih blagih promjena u pomenutim koeficijentima, kako je koeficijent finansijske stabilnosti manji od 1, to se da zaključiti da je Društvo i pored teške poslovne godine uspjelo da održi stabilnost u poslovanju i samostalno servisira svoje obaveze. Takođe se može zaključiti da je finansijska situacija Društva poljuljana obzirom da su oba pokazatelja likvidnosti, kao i ratio novčane likvidnosti umanjeni u odnosu na prethodni posmatrani vremenski period. U sledećoj godini svakako da treba nastaviti s trendom poboljšanja operativnih aktivnosti, kako bi se postigla što bolja finansijska stabilnost Društva.

9.3.2. Pokazatelji zaduženosti

Putem ovih pokazatelja utvrđuje se razmjera u kojoj se imovina finansira iz pozajmljenih sredstava i koliko su puta fiksne naknade pokrivena dobitkom.

Pokazatelj zaduženosti = ukupne obaveze / ukupna imovina

POKAZATELJ ZADUŽENOSTI	2018	2019	2020	2021
ukupne obaveze	5.127.759	3.760.688	4.561.819	3.762.236
ukupna imovina	21.188.327	19.933.126	19.461.154	17.941.538
koeficijent	0,24	0,19	0,23	0,21

Faktor zaduženosti = ukupne obaveze / (neraspoređena dobit + amortizacija)

FAKTOR ZADUŽENOSTI	2018	2019	2020	2021
ukupne obaveze	5.127.759	3.760.688	4.561.819	3.762.236
neraspoređena dobit	1.032.304	1.168.397	0	0
amortizacija	819.556	748.604	676.273	544.394
koeficijent	2,77	1,96	6,75	6,91

Pokazatelj vlastitog finansiranja = kapital / ukupna imovina

POKAZATELJ VLASTITOG FINANSIRANJA	2018	2019	2020	2021
kapital	16.060.568	16.172.438	14.899.335	14.179.302
ukupna imovina	21.188.327	19.933.126	19.461.154	17.941.538
koeficijent	0,76	0,81	0,77	0,79

Koeficijent finansiranja = ukupne obaveze / kapital

KOEFICIJENT FINANSIRANJA	2018	2019	2020	2021
ukupne obaveze	5.127.759	3.760.688	4.561.819	3.762.236
kapital	16.060.568	16.172.438	14.899.335	14.179.302
koeficijent	0,32	0,23	0,31	0,27

Pokazatelji zaduženosti procjenjuju finansijski rizik Društva i mjere stepen njegove zaduženosti, odnosno prikazuju rizik da li će Društvo biti u mogućnosti da vrati svoja dugovanja. Što je veći odnos duga i imovine veći je finansijski rizik, i obratno. Koeficijent finansiranja se još

naziva i pokazateljem mogućeg zaduživanja, odnosno omogućava lakše sagledavanje rizika u ulaganje i kreditna zaduživanja. Granica kreditne sposobnosti je odnos obaveza i kapitala 2:1. Vrijednosti ovih pokazatelja pokazuju da se Društvo finansira iz sopstvenih izvora, ne nalazi se u finansijskom riziku jer je kreditno relaksirano i sposobno je da vraća svoje dugove. Međutim, poslednje dvije godine faktor zaduženosti je veoma visok u odnosu na prethodni posmatrani vremenski period. Već dvije poslovne godine Društvo je poslovalo sa gubitkom i tako je izgubilo neraspoređenu dobit iz prethodnih godina. Time je njegova stabilnost je poljuljana, te se mora raditi na unapređenju poslovnih aktivnosti i prevazilaženju trenutne poslovne krize u koju je Društvo zapalo. Važno je naglasiti da je gubitak u poslovnoj 2021. godini nastao usled primjenjivanja izmjena i dopuna Pravilnika o računovodstvenim politikama koji je usaglašen sa MRS, MSFI i novim Zakonom o računovodstvu.

Stepen pokrića I = vlastiti kapital / dugotrajna imovina

STEPEN POKRIĆA I	2018	2019	2020	2021
vlastiti kapital	11.595.163	11.707.033	10.433.930	9.713.897
dugotrajna imovina	14.516.943	13.910.100	13.243.589	12.736.317
koeficijent	0,80	0,84	0,79	0,76

Stepen pokrića II = ukupni kapital / dugotrajna imovina

STEPEN POKRIĆA II	2018	2019	2020	2021
ukupni kapital	16.060.568	16.172.438	14.899.335	14.179.302
dugotrajna imovina	14.516.943	13.910.100	13.243.589	12.736.317
koeficijent	1,11	1,16	1,13	1,11

Stepen pokrića je pokazatelj iz kojeg se vidi iz kojih izvora se pokrivaju dugotrajna sredstva i u kojem stepenu. U zavisnosti od toga koje izvore stavljamo u odnos sa dugotrajnom imovinom, odnosno poslovnim sredstvima razlikujemo stepen pokrića I i stepen pokrića II. Stepen pokrića II ne bi smio biti manji od 1, jer to ukazuje na to da se dugotrajna imovina finansira iz kratkoročnih izvora, što bi ugrozilo dugotrajnu likvidnost Društva. Dugotrajna imovina treba da bude približno jednaka dugoročnim izvorima, a kratkoročna imovina približno jednaka kratkoročnim izvorima. Vlastitim kapitalom je dugotrajna imovina pokrivena sa 111%, što znači da se ukupna dugotrajna imovina finansira iz vlastitog kapitala. S obzirom da je Društvo u obavezi po osnovu MRS 16 - nekretnine, postrojenja i oprema odradi procjenu kapitala i imovine, preduzete su aktivnosti u vezi iste, pa se očekuje da će se početkom 2022. godine odrediti tačno stanje kapitala i imovine.

9.3.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti poslovanja mjere koliko efikasno Društvo upotrebljava svoje resurse i ukazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Prilikom izračunavanja ovih pokazatelja u obzir se uzimaju prosječne vrijednosti imovine i potraživanja za posmatrani vremenski period.

Koeficijent obrta ukupne imovine = prihod od prodaje / prosječna ukupna imovina

KOEFICIJENT OBRTA UKUPNE IMOVINE	2018	2019	2020	2021
prihod od prodaje	6.981.576	7.112.328	4.556.697	5.964.319
prosječna ukupna imovina	19.631.036	19.631.036	19.631.036	19.631.036
koeficijent	0,36	0,36	0,23	0,30

Koeficijent obrta potraživanja = prihod od prodaje / prosječna potraživanja

KOEFICIJENT OBRTA POTRAŽIVANJA	2018	2019	2020	2021
prihod od prodaje	6.981.576	7.112.328	4.556.697	5.964.319
prosječna potraživanja	4.115.900	4.115.900	4.115.900	4.115.900
koeficijent	1,70	1,73	1,11	1,45

Trajanje naplate potraživanja u danima = 365 / koeficijent obrta potraživanja

TRAJANJE NAPLATE POTRAŽIVANJA U DANIMA	2018	2019	2020	2021
dani	365	365	366	365
koeficijent obrta potraživanja	1,70	1,73	1,11	1,45
koeficijent	215	211	331	252

Iz ovih koeficijenata može se vidjeti da se naplata potraživanja „ubrerala“ i da je trajanje naplate potraživanja sada 252 dana. S obzirom da bi trajanje naplate potraživanja trebalo da bude manje od 60 dana (nakon tog vremena Društvo obračunava zateznu kamatu u skladu sa Zakonom), a da je trenutno skoro 4,2 puta duže, može se zaključiti da situacija sa naplatom potraživanja nije baš na zadovoljavajućem nivou. Ovakav rezultat je posljedica velikog broja potraživanja je iz ranijih obračunskih perioda, kao i neriješena situacija u vezi međusobnih obaveza i potraživanja između Društva i njegovog Osnivača. Zbog pomenutog može se zaključiti da je rizik od nemogućnosti naplate potraživanja veoma visok, što svakako predstavlja veliki problem u poslovanju. Neophodno je u što kraćem roku riješiti situaciju sa Osnivačem, a za ostala potraživanja primjeniti neku od zakonski osnovanih aktivnosti naplate – izvršenja, utuženja i slično.

9.3.4. Ekonomski pokazatelji

Ekonomski pokazatelji govore o produktivnosti Društva i njegovom ekonomskom poslovanju. Ekonomičnost ukazuje na brižljivost trošenja sredstava, pa se odražava kao odnos između ostvarenih učinaka i inputa proizvodnje. Zahtjev ekonomičnosti je ostvarenje što boljih rezultata uz što manje trošenje radne snage, sredstava i vremena.

<i>Odnos troškova zaposlenih i poslovnih prihoda</i>	0,48	0,48	0,70	0,60
<i>Odnos troškova amortizacije i prihoda od prodaje</i>	0,12	0,11	0,15	0,09
<i>Utrošena sredstva po zaposlenom (€)</i>	2.561	2.380	2.276	2.345
<i>Količina iscrpljene vode po radniku (m³)</i>	2.767	2.709	2.402	2.887
<i>Produktivnost I (m³)</i>	1.198	1.251	871	1.155
<i>Produktivnost II (m³)</i>	2.394	2.449	1.602	2.199
<i>Produktivnost III (€/m³)</i>	0,89	0,86	1,20	0,90

Ovi pokazatelji ukazuju na ostvarenje rezultata u odnosu na trošenje radne snage, sredstava i vremena. Za troškove zaposlenih neophodno je izdvojiti oko 60% poslovnih prihoda, dok je za trošak amortizacije potrebno svega 9% poslovnih prihoda. Utrošena sredstva po zaposlenom prosječno godišnje iznose 2.345€. Analiza iscrpljene i nabavljene vode kaže da svaki radnik prosječno mjesečno iscrpi i nabavi 2.887 m³ vode, od toga „proda“ 1.155 m³ ili 40%. Za ovu količinu prodane vode radnik ostvari prihod od prodaje vode prosječno mjesečno 2.199. Iako su uloženi veliki naponi i smanjeni gubici u odnosu na prethodni period, koeficijenti produktivnosti su u neskladu i ukazuju na velike količine neprihodovane vode (gubitke). Predstojeći period svakako je veoma značajan za poslovanje Društva. Kao što je rečeno u poglavlju 1. Izveštaj o zahvaćenju/nabavljenoj i fakturiranoj količini vode, sva sredstva treba usmjeriti na smanjenje gubitaka, kako tehničkih, tako i ekonomskih i finansijskih. S tim u vezi neophodno je sa Osnivačem dogovoriti investiranje u mrežu, poboljšati kvalitet rada na detekciji kvarova i očitavanju mjernih instrumenata, poboljšati naplatu potraživanja, kao i prijem novih potrošača, pronalaženje nelegalnih potrošača, adekvatno rasporediti radnu snagu, obučiti kadrove za tehničke poslove koji su neophodni za nesmetan rad na terenu i slično.

Racio poslovne ekonomičnosti = poslovni prihodi / poslovni rashodi

POSLOVNA EKONOMIČNOST	2018	2019	2020	2021
poslovni prihodi	7.312.198	7.311.534	4.756.922	6.509.876
poslovni rashodi	6.808.057	6.648.235	5.739.156	6.409.818
koeficijent	1,07	1,10	0,83	1,02

Racio ukupne ekonomičnosti = ukupan prihod / ukupni troškovi

UKUPNA EKONOMIČNOST	2018	2019	2020	2021
ukupni prihodi	7.901.542	7.883.164	5.735.070	14.538.640
ukupni rashodi	7.766.103	7.688.866	7.202.743	16.133.335
koeficijent	1,02	1,03	0,80	0,90

Racio poslovne ekonomičnosti i racio ukupne ekonomičnosti nam pokazuju koliko se eura poslovnih/ukupnih prihoda Društvo ostvari na svaki euro poslovnih/ukupnih rashoda. Koeficijent poslovne ekonomičnosti je veći od 1, što govori da je ova godina svakako bila uspješnija od prethodne, prvenstveno zahvaljujući uspješnoj turističkoj sezoni u privatnom smještaju. Međutim, evidentno je da je koeficijent ukupne ekonomičnosti manji od 1, što ukazuje na to da je rentabilnost Društva trenutno ispod granice rentabilnosti. Kako je ovo uzrokovano primjenom izmjenjenih računovodstvenih politika i kako Društvo brižljivo troši sredstva, postoji mogućnost da Društvo ne uđe u finansijski rizik prezaduženosti.

9.3.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti upućuju na sposobnost privrednog društva da ostvaruje profit. Najčešće korišteni indikatori za analizu profitabilnosti su stopa prinosa sredstava ROA i stopa prinosa kapitala ROE.

ROE = neto rezultat / kapital

STOPA POVRATA AKTIVE (ROA)	2018	2019	2020	2021
neto rezultat	90.889	111.870	-1.273.103	-797.347
kapital	16.060.568	16.172.438	14.899.335	14.179.302
koeficijent	0,57	0,69	-8,54	-5,62

ROA = neto rezultat / ukupna imovina

PRINOS NA IMOVINU (ROE)	2018	2019	2020	2021
neto rezultat	90.889	111.870	-1.273.103	-720.033
ukupna imovina	21.188.327	19.933.126	19.461.153	17.941.538
koeficijent	0,43	0,56	-6,54	-4,01

Kako je naše Društvo neprofitno za očekivati je da su ova dva pokazatelja niska, ali su nam značajna, jer pokazuju da li problem u poslovanju predstavlja neadekvatna prodaja ili neadekvatna kontrola troškova. Može se vidjeti da je tokom 2020. godine i pored adekvatne kontrole troškova, prodaja bila veoma loša i samim tim smanjeni su prihodi, pa je rezultat poslovanja negativan. Međutim, iako je Društvo i u 2021. godini poslovalo sa gubitkom, adekvatna kontrola troškova i veoma dobra prodaja rezultirali su da ovi koeficijenti budu veći, pa se kroz iste vidi napredak u poslovanju.

9.3.6. Finansijski pokazatelji

Finansijski pokazatelji upućuju na sigurnost i stabilnost Društva, kao i na mogućnost samofinansiranja.

Stepen finansijske sigurnosti = $\frac{\text{kapital} + \text{rezerve} + \text{dobitak}}{\text{pasiva}}$

STEPEN FINANSIJSKE SIGURNOSTI	2018	2019	2020	2021
upisani kapital	4.465.405	4.465.405	4.465.405	4.465.405
rezerve	10.562.859	10.538.636	10.531.040	10.508.171
neraspoređena dobit - gubitak	1.032.304	1.168.397	-97.110	-794.274
pasiva	21.188.327	19.933.126	19.461.154	17.941.538
koeficijent	0,76	0,81	0,77	0,79

Stepen finansijske stabilnosti = $\frac{\text{kapital} - \text{dugoročne obaveze}}{\text{stalna imovina} + \text{zalihe}}$

STEPEN FINANSIJSKE STABILNOSTI	2018	2019	2020	2021
kapital i rezerve	16.060.568	16.172.438	14.899.335	14.973.576
dugoročne obaveze	482.320	0	0	0
stalna imovina	14.516.943	13.910.100	13.243.588	12.736.317
zalihe	629.596	562.583	412.129	408.676
koeficijent	1,03	1,12	1,09	1,14

$$\text{Stepen samofinansiranja} = \frac{\text{kapital} + \text{dobitak}}{\text{stalna sredstva} + \text{zalihe}}$$

STEPEN SAMOFINANSIRANJA	2018	2019	2020	2021
upisani kapital	4.465.405	4.465.405	4.465.405	4.465.405
rezerve	10.562.859	10.538.636	10.531.040	10.508.171
neraspoređena dobit - gubitak	1.032.304	1.168.397	-97.110	-794.274
stalna imovina	14.516.943	13.910.100	13.243.588	12.736.317
zalihe	629.596	562.583	412.129	408.676
koeficijent	1,06	1,12	1,09	1,08

Nakon sagledavanja finansijskih pokazatelja rezultat poslovanja Društva može se ocijeniti kao **dobar** finansijski položaj, jer poslovanje Društva obezbjeđuje sigurnost u održavanju likvidnosti i solventnosti, zaduženost obezbjeđuje njegovu nezavisnost, u mogućnosti je da se finansira iz sopstvenih sredstava. Koeficijenti finansijskih pokazatelja, iako niži nego što se očekivalo, ukazuju na to da Društvo polako izlazi iz krize u koju je zapalo 2020. godine. Nadamo se da će se kriza brzo prevazići, te da će dobrom poslovnom politikom rezultat poslovanja popraviti u korist dobre stabilnosti Društva.

10. Zaštita životne sredine

U cilju zaštite životne sredine Društvo je implementiralo ISO Standard 14001:2015 Sistem menadžmenta životnom sredinom, kao i HACCP sistem po Codex Alimentariusu CAC/CRP 1-969, rev 4-2003.

U skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016) Društvo svoju poslovnu politiku vodi ekološki svjesno i angažovano – posjeduje Sistem menadžmenta životnom sredinom prema standardu ISO 14001:2015 EMS. Ovaj standard utvrđuje da li se ostvaruje kontinuirana usklađenost sistema kvaliteta sa uspostavljenim kriterijumima i zakonskim zahtjevima. Kriterijumi su zasnovani na procesima koji su identifikovani i dati u procedurama upravljanja otpadom i određeni su zakonskom regulativom kojim su propisani kako upravljanje otpadom, tako i monitoring životne sredine.

Procesi su sadržani u procedurama i uputstvima koja se odnose na identifikaciju aspekata i vrednovanje uticaja na životnu sredinu, identifikaciju usklađenosti, praćenje i mjerenje performansi životne sredine, upravljanje otpadom, reagovanje u slučaju vanredne situacije i slično. Za upravljanje pomenutom dokumentacijom imenovano je odgovorno lice, a za implementaciju standarda lice odgovorno za EMS. Politika kvaliteta i životne sredine usvojena je 05.08.2018. godine, čime je iskazana opredijeljenost prevenciji zagađenja s ciljem upravljanja otpadom i racionalnim korišćenjem svih resursa.

U skladu sa članom 9 Zakona o životnoj sredini Društvo obavlja sledeće aktivnosti:

- racionalno koristi prirodne resurse,
- uvodi energetske efikasne tehnologije,
- upotrebljava proizvode koji manje ugrožavaju životnu sredinu,
- preduzima mjere prevencije i otklanja posljedice ugrožavanja i štete po životnu sredinu i život ljudi,
- kontroliše postrojenja koja mogu predstavljati rizik ili prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi,
- uračunava troškove zaštite životne sredine u cijene svojih usluga,
- sve druge aktivnosti koje su u skladu sa ovim Zakonom.

Za 2021. godinu, a shodno gore pomenutim procedurama bilo je predviđeno sledeće:

- izgradnja spremišta za skladištenje otpada,
- sprovođenje edukacije zaposlenih o upravljanju otpadom, zaštiti životne sredine i efektima uticaja generisanog otpada na životnu sredinu
- sklapanje ugovora sa ovlašćenim operaterom za upravljanje otpadom.

Društvo, zbog osnovne djelatnosti kojom se bavi – sakupljanje, prečišćavanje i distribucija vode, a shodno kriterijumima definisanim Zakonom, Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja plaća Naknadu za korišćenje vode i Naknadu za zaštitu voda od zagađivanja. Na kraju svake poslovne godine Društvo Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja dostavlja podatke o količini fakturisane vode i otpadnih voda na osnovu kojih Ministarstvo određuje visinu pomenutih naknada. Za 2021. godinu Naknada za korišćenje voda (po konačnom obračunu) iznosila je 61.518,09€, dok je Naknada za zaštitu voda od zagađivanja (po konačnom obračunu) iznosila 58.424,27€.

Tokom 2021. godine potpisan je Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji za predmet nabavke: zbrinjavanje opasnog otpada sa Hemosan doo iz Bara, kojim se Hemosan obaveza da prihvati opasan otpad i da sa istim postupa u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i Pravilnikom o klasifikaciji otpada i katalogu otpada. Navedeni ugovoreni poslovi su izvršeni tokom 2021. godine.

Iako se direktno ne odnosi na zaštitu životne sredine, HACCP sistem je svakako usko povezan sa zaštitom životne sredine, jer je to sistem koji se odnosi na bezbjednost hrane. Kao Društvo čija je osnovna djelatnost sakupljanje, prečišćavanje i distribucija pijaće vode, bili smo u zakonskoj obavezi da uvedemo HACCP sistem, što je i urađeno oktobra 2017. godine. Uspostavljeni HACCP sistem prati identifikovane kritične i kontrolne tačke (CC tačke) na način koji omogućava dobijanje pijaće vode koja ne može ugroziti bezbjednost korisnika. Precizno su definisani svi hazardi koji mogu da se pojave tokom proizvodnje i distribucije vode, kao posljedica direktne i indirektno kontaminacije. Evidentirane su sve opasnosti od izvora sirove vode, njene dezinfekcije, preko distributivne mreže koja dovodi vodu do krajnjih korisnika. Definisane su kontrolne mjere kojima se eliminiše i/ili smanjuje opasnost od kontaminacije vode. Posljednja nadzorna provjera izvršena je u julu 2021. godine i tada je uspostavljeni HACCP sistem verifikovan na osnovu analize koju je uradila eksterna organizacija. Predlozi za poboljšanje uspostavljenog HACCP sistema su: priključenje rezervoara na kanalizacionu mrežu; osposobljavanje muljnih ispusta na distributivnim cjevovodima; nakon svakog saniranja kvara isprati cjevovode; postaviti novu izolaciju na usisni cjevovod u Reževićima; proširiti SCADA sistem; ispirati i hiperhlorisati rezervoare dva puta godišnje; formirati laboratoriju.

11. Upravljanje rizicima

Pored toga što je i zakonska obaveza, potreba za uspostavljanje upravljanja rizicima u javnom sektoru temelji se na tome što svaka aktivnost u poslovanju društva, odnosno u ostvarivanju postavljenih ciljeva, sa sobom nosi određeni rizik. Kako bi se taj rizik sveo na minimum neophodno je identifikovati, procijeniti i upravljati rizicima koji mogu ugroziti ostvarivanje ciljeva.

Kao odgovorno pravno lice Društvo upravlja rizicima tako što su sva odgovorna lica u Društvu obavezna da izvještavaju o značajnim promjenama postojećih identifikovanih rizika, o novim prijetnjama i predlozima za sprovođenje mjera za sprječavanje rizika. Međutim, nevinovno je da ova oblast iziskuje angažovanje jednog koji bi poslove u vezi upravljanja rizicima svakodnevno obavljao i vršio analize rizika na svim nivoima Društva.

Najznačajniji rizici koji mogu uticati na poslovanje Društva su učestale promjene kadrovskoj strukturi, sistemu poslovanja, procesima poslovanja i slično. Krajem 2019. godine donesen je novi Zakon o radu koji je stupio na snagu 07.01.2020. godine. Ovim zakonom je predviđeno donošenje Opšteg kolektivnog ugovora u roku od godine dana, nakon čega se granski i kolektivni ugovor privrednih društava moraju uskladiti sa istim, kao i to da su privredna društva u obavezi da u roku od 6 (šest) mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona moraju donijeti novi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Obzirom da tokom 2021. godine ova usaglašavanja sa Zakonom nisu sprovedena, očekuje se da će ista biti odrađena tokom narednog perioda. Ovo će svakako iziskivati nove napore menadžmenta da održi dobro poslovanje uz promjene koje će se neminovno desiti u organizacionoj strukturi.

Što se tiče drugih rizika važno je napomenuti sledeće: havarije na vodovodnoj i kanizacionoj mreži usled dotrajalosti infrastrukture; ukupni gubici (ekonomski i tehnički); sudski procesi koji se vode protiv Društva i mogućnost blokade tekućih računa kod poslovnih banaka; donošenje izmjena i dopuna Metodologije za utvrđivanje cijena regulisanih komunalnih djelatnosti od strane Regulatorne agencije za energetiku koja može smanjiti cijene usluga koje Društvo pruža korisnicima; nerješena situacija sa Osnivačem oko međusobnih potraživanja i obaveza; nova obaveza prema Osnivaču po osnovu Ugovora o razgraničenju troškova iz DBFO Ugovora koji se odnosi na trošak po osnovu WTE Otpadne vode; eventualni novi ugovor o nabavci vode sa Regionalnim vodovodom; zastara i nemogućnost naplate potraživanja; nemogućnost naplate potraživanja od Atlas banke koja je u stečaju i slično.

Navedeni rizici mogu se svrstati pod različite finansijske rizike. Jedan od najznačajnijih finansijskih rizika je kreditni rizik, odnosno rizik od nemogućnosti kupaca da svoja dugovanja prema Društvu izmire u potpunosti u propisanom vremenskom periodu (60 dana), nakon kojeg se nesavjesnim potrošačima obračunava zatezna kamata po propisanoj kamatnoj stopi. Obzirom da na ovaj način dolazi do povećavanja potraživanja, Društvo primjenjuje različite mehanizme svoje poslovne politike kako bi iste umanjilo – pokretanje upravnih stvari pred Javnim izvršiteljem ili nadležnim sudom, isključenja sa vodovodne mreže u skladu sa Zakonom i slično.

Što se tiče tržišnog rizika može se sa sigurnošću reći da Društvo nije izloženo ovom riziku jer svoje poslovne transakcije obavlja u evrima (važećoj valuti u Crnoj Gori) i nema ni finansijskih sredstava ni obaveza sa varijabilnom kamatnom stopom.

Kroz poglavlje 9.3. Pokazatelji poslovanja sagledano je upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom kapitala. Praćenjem uspostavljenog finansijskog plana za 2021. godinu, rezervisanjem novčanih sredstava, pridržavanjem pozitivnog odnosa između priliva i odliva novčanih sredstava, kao i sagledavanjem odnosa obaveza i kapitala može se zaključiti da Društvo adekvatno upravlja ovim rizicima.

Kao jedan od glavnih rizika prvenstveno po zdravlje stanovništva, a samim tim i po poslovanje Društva, je svakako kontaminacija vode za piće. Kako bi se ovaj rizik spriječio Društvo je, kao što je rečeno u poglavlju 4. Zaštita životne sredine, implementiralo HACCP sistem, kojim su precizno definisani svi hazardi koji mogu da se pojave u toku proizvodnje i distribucije vode, kao posledica direktne i indirektno kontaminacije. Identifikovanje hazarda vršeno je posmatranjem dijagrama toka vode. Nakon identifikovanja hazarda razmotren je svaki identifikovani hazard i određeno koji su hazardi od posebnih značaja, odnosno čije je eliminisanje ili svodjenje na prihvatljiv nivo od suštinske važnosti za obezbjeđivanje zdravstveno ispravne vode za ljudsku upotrebu. Evidentirane su sve opasnosti od izvora sirove vode, dezinfekcije, preko distributivne mreže do krajnjih korisnika. Definisane su kontrolne mjere kojima se eliminiše ili smanjuje opasnost što je i dokumentovano. Kontrolne mjere su identifikovane uzimajući u obzir događaje koji mogu da izazovu kontaminaciju vode, direktno ili indirektno, kao i aktivnosti koje mogu ublažiti rizike tih događaja.

Na snazi su pravilnici, procedure i uputstava u pojedinim sektorima koji se tiču upravljanja rizicima, a koje je Društvo uspostavilo u prethodnom periodu: Uputstvo za djelovanje u vanrednim situacijama (havarijama), Pravilnik o računovodstvenim politikama u skladu sa MRS/MSFI, Pravilnik o finansijskom poslovanju, Pravilnik o načinu evidentiranja i izdavanja izlaznih faktura, Uputstvo za rješavanje nastalog duga kod nesavjesnih potrošača i drugi. Unapređenje HACCP sistema i standarda (ISO 9001:2015 – sistem upravljanja kvalitetom; ISO 14001:2015 – sistem menadžmenta životnom sredinom; ISO 27001:2013 – sistem menadžmenta bezbjednosti informacija), zatim saradnja sa Javnim izvršiteljima i Regulatornom agencijom za energetiku, kao i unapređenje Plana javnih nabavki, uspostavljanje Plana integriteta i Benchmarkinga svakako omogućavaju jasnije sagledavanje rizika poslovanja.

Imajući u vidu navedeno neophodno je nastaviti rad na uspostavljanju upravljanja rizicima, opredijeliti službenika koji će izraditi Registar rizika, odnosno identifikovati, procijeniti i upravljati rizicima koji mogu ugroziti ostvarivanje ciljeva poslovanja Društva.

Zaključak

Analiza poslovanja Društva pokazala je da je naše Društvo poslovalo sa negativnim rezultatom – gubitkom, kao i da je, i pored lošeg poslovanja, finansijski položaj Društva dovoljno dobar da obezbijedi likvidnost i solventnost. Kako je kriza, nastala usled pandemije novog koronavirusa, pokazala da vrlo lako poslovanje može da se negativno odrazi na stabilnost Društva, to je neophodno uložiti dodatne napore kako bi se otklonili svi problemi i kako bi se rezultat poslovanja još više unaprijedio.

Osnovni problem s kojim se Društvo nosi je tzv. neprihodovana voda (gubici). Najveći uzročnici nastanka gubitaka su dotrajalost vodovodne mreže, nemogućnost očitavanja utrošene vode na pojedinim objektima usled nepristupačnosti mjernog instrumenta, vlasnici objekata (korisnici) koji ne dozvoljavaju zaposlenima Društva da pristupe mjernom instrumentu, i slično. Iako je posljednjih godina zabilježen trend pada gubitaka, postoji još uvijek niz problema koje treba riješiti: napraviti procedure za prijem objekata koji nemaju građevinsku dozvolu; otkrivanje bespravnih priključaka; riješiti probleme neadekvatnog priključenja na vodovodnu i kanizacionu mrežu pojedinih objekata od strane izvođača radova (mimo izdatih tehničkih uslova); ugrađivanje elektro-ventila na mjernim instrumentima koji se nalaze kod neredovnih platiša; poboljšanje očitavanja mjernih instrumenata; praćenje pritiska u mreži; adekvatan rad na detekciji kvarova; ponovno aktiviranjem WEB-aplikacije za očitavanje mjerača prokota i redovnim unosom podataka u GIS i SCADA sisteme i slično.

Veći problemi u radu odjeljenja crpnih stanica i odjeljenja hidroforskih stanica je razuđenost istih na potezu od oko 25 km, što svakako otežava njihovo održavanje u ljetnjim mjesecima; dotrajala i neunificirana oprema; nedovoljan kapacitet pojedinih stanica; kao i visok pritisak u cijevima kod potrošača koji bi vodu mogli dobijati i bez hidroforskih stanica. Na lokalnim izvorštima Loznica i Piratac potrebno je ugraditi hlorne stanice i usavršiti opremu, kako bi se povećala eksploatacija vode iz istih i kako bi svi potrošači dobijali hlorisanu vodu.

Tokom nadzorne provjere od strane eksternog provjeravača HACCP sertifikata data je preporuka za bolju internu kontrolu kvaliteta pijaće vode, što se jedino može uraditi ako se formira interna laboratorija za ispitivanje vode za piće. Osim toga, potrebno je da bar jedno vozilo i jedan vozač posjeduju ADR sertifikate, kao i izgraditi magacin za hlor.

Nenaplativa potraživanja od kupaca predstavljaju veliki problem za poslovanje Društva. U skladu sa Zakonom i u saradnji sektora Društva analiziraju se nenaplaćena potraživanja, nakon čega se daju predlozi za utuženja putem nadležnog suda i/ili Javnog izvršitelja, potpisuju se vansudska poravnanja i ugovori o priznanju i dinamici izmirenja duga i slično. Treba napomenuti da jedan od većih problema nenaplativosti potraživanja predstavlja i nerješena situacija sa Osnivačem oko međusobnih potraživanja i obaveza. Potrebno je što hitnije riješiti ovaj „status quo“ međusobnih obaveza i potraživanja sa Osnivačem.

Društvo je imalo obavezu solidarnog jemstva o vraćanju ½ od iznosa dugoročnog kredita br. KR-378/08, vezano za ugovor o desalinizaciji vode, po osnovu kojeg su dati avansi za period

od 2010. godine zaključno sa 31.12.2015. godine u iznosu od 1.759.899€. Tokom 2016. godine Društvo se zadužilo kod Atlas Banke i uzelo je dugoročni kredit kako bi se oslobodilo ove obaveze, koja u konačnici iznosi 2.850.409€. Nakon rješavanja problema o solidarnom jemstvu Društvo je trebalo da preuzme postrojenje i svu opremu za desalinizaciju morske vode. U kakvom je stanju postrojenje i oprema trebalo bi izvršiti procjenu, a procjena iziskuje angažovanje stručnih lica, pa samim tim i troškovi Društva bi se mogli uvećati. Do kraja 2020. godine pomenuto postrojenje Društvo nije preuzelo.

Krajem 2019. godine izglasan je novi Zakon o radu, koji na snagu treba da stupi 07.01.2020. godine. Ovaj Zakon uslovljava privredna društva da donesu i usvoje novi Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. S tim u vezi neophodno je što prije sačiniti i usvojiti novi Pravilnik o sistematizaciji i organizaciji radnih mjesta i u skladu s njim određeni broj zaposlenih prekvalifikovati, obučiti i usavršiti, kako bi bili u mogućnosti da nesmetano obavljaju svoje radne zadatke, sve u cilju poboljšanja učinkovitosti, a samim tim i poboljšanja poslovanja Društva. Iako smo bili u zakonskoj obavezi, tokom 2021. godine nije donesen novi Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Za unapređivanje poslovanja Društva neophodno je u što kraćem roku donijeti novi Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Tokom 2020. godinu u zakonskom roku podnesena je dokumentacija potrebna za dobijanje saglasnosti na predlog cijena regulisanih komunalnih djelatnosti pomenutih za 2021. godinu. S obzirom da je zbog administrativnih problema na višem nivou postojala prepreka da se dobiju saglasnosti na ove predloge cijene, to su iste dobijene tek tokom 2021. godine, pa su nove cijene regulisanih komunalnih djelatnosti počele da se primjenjuju od 01.06.2021. godine, a u periodu od 01.01. do 31.05.2021. godine Društvo je bilo prinuđeno da u skladu sa članom 56a Zakona o komunalnim djelatnostima primjenjuje privremene cijene za usluge regulisanih komunalnih djelatnosti, koje su 10% manje od cijena koje su važile u mjesecu prije predavanja zatjeva za dobijanje saglasnosti na predlog cijena usluga. S tim u vezi Društvo je ovaj gubitak usled primjene privremenih cijena fakturisalo Osnivaču u skladu sa stavom 4 člana 56a Zakona o komunalnim djelatnostima.

Kako je zakonska obaveza da se zahtjev za dobijanje saglasnosti na predlog cijena usluga regulisanih komunalnih djelatnosti za sledeću godinu predaje do kraja aprila tekuće godine, to je uz svu neophodnu dokumentaciju blagovremeno podniet isti za 2022. godinu. Nakon toga dobijena je saglasnost na predlog cijene usluge crpljenja, odvoza i zbrinjavanja otpadnih voda iz septičkih jama (koja iznosi 19,3975€/m³), kao i uslovna saglasnost na predlog cijena usluga javnog vodosnabdijevanja i prihvatanja i odvođenja otpadnih voda. Tokom oktobra stigao je dopis od Regulatorne agencije kojom nam se ukida saglasnost na predlog ovih cijena zbog neispunjavanja zakonske obaveze Osnivača, odnosno zbog neusvajanja Godišnjeg programa rada i finansijskog plana za 2021. godinu od strane SO Budva, kao jedne od osnovnih karika za obračun predloga cijena usluga regulisanih komunalnih djelatnosti za 2022. godinu. Nakon ukidanja ove saglasnosti Društvo se našlo u situaciji da od 01.01.2022. godine treba ponovo da uvede privremenu cijenu u skladu sa članom 56a Zakona o komunalnim djelatnostima. Kako bi to trebala biti privremena cijena na već privremenu cijenu koja je važila u martu (mjesecu prije

podnošenja zahtjeva za dobijanje saglasnosti na predlog cijena usluga za 2022. godinu) to je pitanje da li se privremena cijena može obračunati na već privremenu cijenu ili se privremena cijena u ovoj situaciji obračunava na cijenu za koju je Društvo dobilo saglasnost od Regulatorne agencije, a koja je počela da se primjenjuje od 01.06.2021. godine. Obzirom da se Društvo našlo u situaciju koju ne može samo da prevaziđe, menadžment Društva se obratio i nadležnom sekretarijatu i Regulatornoj agenciji i nadležnom ministarstvu za pomoć u prevazilaženju ovog problema. Do izrade finansijskih iskaza nismo dobili konkretan odgovor u vezi ovog problema.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i MRS-16 Društvo je u obavezi da svakih pet godina izvrši procjenu imovine, koju obavlja licencirani procjenjivač. Procjena imovine dovodi do promjene u visini kapitala, pa je stoga važno da se procjenjena visina kapitala unese u Statut Društva i kao takva bude transparentna putem Centralnog Registra Privrednih Subjekata (u daljem tekstu: CRPS). Prilikom reorganizacije Društva, koja je bila 2013. godine, upisani kapital Društva u CRPS iznosi 1,00. Godišnjim programom rada i finansijskim planom za 2021. godinu planirano da se izvrši procjena imovine i unese stvarno stanje stvari, kao i da se visina kapitala koju ustanovi licencirani procjenjivač upiše u Statut Društva i u CRPS. Tokom novembra 2021. godine raspisan je tender za nabavku usluge vršenja procjene vrijednosti imovine i kapitala. Potpisan je Ugovor o nabavci usluge vršenja procjene vrijednosti imovine i započet je proces procjene imovine i kapitala, čiji se završetak očekuje početkom 2022. godine.

Neki od značajnih rizika za buduće poslovanje svakako predstavljaju: havarije na vodovodnoj i kanizacionoj mreži usled dotrajalosti infrastrukture; sudski procesi koji se vode protiv Društva i mogućnost blokade tekućih računa kod poslovnih banaka; nova obaveza prema Osnivaču po osnovu Ugovora o razgraničenju troškova iz DBFO Ugovora koji se odnosi na trošak po osnovu WTE Otpadne vode; eventualni novi ugovor o nabavci vode sa Regionalnim vodovodom; zastara i nemogućnost naplate potraživanja; nemogućnost naplate potraživanja od Atlas banke koja je u stečaju i slično. Potreba za uspostavljanje upravljanja rizicima temelji se na tome što svaka aktivnost u poslovanju društva sa sobom nosi određeni rizik. Kako bi se taj rizik sveo na minimum neophodno je identifikovati, procijeniti i upravljati rizicima koji mogu ugroziti ostvarivanje ciljeva. Potrebno je nastaviti rad na uspostavljanju upravljanja rizicima, opredijeliti službenika koji će izraditi Registar rizika, odnosno identifikovati, procijeniti i upravljati rizicima koji mogu ugroziti ostvarivanje ciljeva poslovanja Društva.

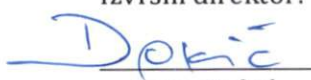
Pomenuti rizici i predlozi za rješenje pojedinih problema u poslovanju su realni. U cilju unapređivanja poslovanja i postizanja što boljeg rezultata, Društvo mora da počne sa sprovođenjem predloga za rješavanje problema, kao i da što hitnije preduzme aktivnosti na uspostavljanju upravljanja rizicima i izradi Registra rizika, kako bi se pronašao bolji način za identifikovanje, procjenu i upravljanje rizicima.

Obradila

Služba plana i analize:

Marija Franeta

Izvršni direktor:

Jasna Dokić

